

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA**2013 METU ISTAIGOS VADOVO VEIKLOS ATASKAITA****1. ISTAIGOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR FUNKCIJOS****Misija**

Panevėžio miesto savivaldybės viešosios bibliotekos misija yra teikti visuomenės nariams nemokamą prieigą prie mokslo ir meno kūrinų įvairovės bei naujų informacinių technologijų, lavinti bendruomenę, atveriant jos nariams žinių, informacijos ir kultūros pasaulį, būti patrauklia, patogia vieta darbui, saviraiškai ir poilsiui bei visą gyvenimą tobulėti skatinančia bendruomeniška įstaiga.

Funkcijos

Pagrindinės Viešosios bibliotekos funkcijos yra žmonijos atminties **išsaugojimo** (dokumentų įvairiose laikmenose kaupimas, tvarkymas, saugojimas) **komunikacinė** (žinių, informacijos sklaida visuomenėje) bei **socialinė – edukacinė** (bendruomenės susibūrimo, turiningo laisvalaikio, mokymosi visą gyvenimą organizavimas).

Tikslai	Uždaviniai
Bibliotekos kaip naujoviškos, aplinkai palankios, orientuotos į vartotoją institucijos formavimas socialinėje bendruomenės struktūroje.	<ul style="list-style-type: none"> • Rūpintis bibliotekos įvaizdžiu ir jo sklaida. • Ugdyti darbuotojų kompetenciją bei stiprinti vadybos žinias. • Keisti stereotipinį tiek vidaus (darbuotojų), tiek išorės (bendruomenės) mąstymą, susijusį su bibliotekos veikla. • Ieškoti papildomų kontaktų su kitomis, labiau nutolusiomis socialinėmis struktūromis (pvz. verslo).
Optimalaus dokumentų fondo, atitinkančio šiuolaikinės bendruomenės poreikius, formavimas.	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentų paieška ir atranka. • Dokumentų tvarkymas, apskaitymas ir saugojimas. • Pasenusių turiniu ir susidėvėjusių dokumentų atranka ir nurašymas. • Skaitytojų poreikių analizavimas formuojant dokumentų fondą. • Dalyvauti kuriant LIBIS Suvestinį katalogą bei Nacionalinės bibliografijos duomenų banką.
Gyventojų sutelkimo į bibliotekas didinimas, gerinant paslaugų kokybę, plečiant jų įvairovę.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti sąlygas bendruomenės nariams tenkinti savo kultūrinius, socialinius, mokymosi, savišvietos, informacinius poreikius bei poreikį bendrauti tarpusavyje. • Reklamuoti savo teikiamas paslaugas ir galimybes. • Maksimaliai išplėsti prieigą prie viešųjų informacijos

	<p>tinklų gyventojams.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizuoti gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymus. • Organizuoti nemokamus renginius. • Konsultuoti lankytojus naudojimosi kompiuteriu bei internetu klausimais. • Pagal poreikį pristatyti dokumentus į namus neįgaliesiems ir senyvo amžiaus žmonėms.
Tinklo bibliotekų praktinės veiklos analizė ir žinių atnaujinimas, naujų, efektyvių darbo metodų ir priemonių diegimas	<ul style="list-style-type: none"> • Statistikos ir kitos informacijos kaupimas ir apdorojimas. • Personalo kvalifikacijos kėlimo organizavimas. • Viešosios bibliotekos ir filialų veiklos analizė. • Bibliotekinių konsultacinių funkcijų vykdymas savivaldybės Viešojoje ir miesto mokyklų bibliotekose.

2. ĮSTAIGOS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Miesto savivaldybės viešųjų bibliotekų tinklo struktūra

Savivaldybės viešųjų bibliotekų tinklą sudaro Viešoji biblioteka ir 6 filialai.

Viešoji biblioteka turi 5 skyrius: Dokumentų komplektavimo ir katalogavimo, Abonemento, Informacijos, Vaikų literatūros bei Metodikos.

Viešosios bibliotekos filialai yra dvi vaikų bibliotekos – „Žiburėlis“ ir „Šaltinėlis“, Parko biblioteka, aptarnaujanti suaugusius, ir Šiaurinė, Smėlynės ir „Židinio“ bibliotekos aptarnaujančios ir suaugusius, ir vaikus.

Dauguma bibliotekų, išskyrus Vaikų literatūros skyrių „Žalioji pelėda“, „Žiburėlį“ ir Šiaurinę, dirbo su viena poilsio diena. Visų bibliotekų prieiga yra pritaikyta neįgaliesiems.

Personalas

2013 m. tinklo bibliotekose dirbo 61 darbuotojas (59 etatai), 42 iš jų – profesionalūs bibliotekininkai (41,5 etato). Pagal išsimokslinimą 33 (78,6 proc.) – su aukštuoju, 7 (16,7 proc.) – su aukštesnioju ir 2 (4,7 proc.) su kitu išsilavinimu.

Viešojoje bibliotekoje dirba 20 profesionalių bibliotekininkų: 17 (85,0 proc.) – su aukštuoju, 2 (10,0 proc.) – su aukštesnioju ir 1(5,0 proc.) su kitu išsilavinimu.

Filialuose dirba 22 profesionalūs bibliotekininkai: 16 (72,7 proc.) – su aukštuoju, 5 (22,8 proc.) – su aukštesnioju išsilavinimu ir 1(4,5 proc.) su kitu išsilavinimu.

Iš 19 techninių darbuotojų 6 yra kvalifikuoti specialistai. 4 iš jų – su aukštuoju išsilavinimu, 2 – su aukštesnioju.

Bibliotekas aptarnauja 13 techninio personalo darbuotojų t.y. 11 etatų. Iš jų: 3 – su aukštesnioju, 10 – turi kitą išsilavinimą. 3 darbuotojai dirba pilną darbo dieną, 10 – nepilną.

Bibliotekos administraciją sudaro 4 darbuotojos: direktorė, direktoriaus pavaduotoja, direktoriaus pavaduotoja ūkiui, vyr. buhalterė ir apskaitininkė-kasininkė.

Ataskaitinių metų pabaigoje buvo įsteigtas 0,5 vyresn. redaktoriaus etato Kultūros ir istorijos almanacho „Senvagė“ leidybai.

Kvalifikacijos tobulinimas

Į bibliotekas ateina labai įvairūs skaitytojai. Dalis jų yra gerai įvaldę naujas technologijas ir ieško operatyvios bei patikimos informacijos. Tokiems skaitytojams padėti susigaudyti šiandienos informacijos gausoje gali tik labai išprusę, nuolat žinias ir įgūdžius tobulinantys bibliotekininkai.

Bibliotekų darbuotojai per metus galėjo gilinti savo žinias dalyvaudami įvairiuose seminaruose, konferencijose bei pasitarimuose.

Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybai renginyje – tarptautinėje konferencijoje **„Bibliotekos socialiniams pokyčiams 2013: Baltijos regiono šalių patirtis“** dalyvavo direktoriaus pavaduotoja.

Konferencijoje **„Elektroninių dokumentų taikymas“**, kuri organizavo Panevėžio miesto savivaldybės administracija, dalyvavo direktorė ir direktoriaus pavaduotoja.

Direktoriaus pavaduotoja dalyvavo Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos organizuotame seminare **„Kokybės vadyba bibliotekoje ir darbo teisė“**.

Ataskaitiniais metais darbuotojai aktyviai dalyvavo mokymuose, seminaruose bei kvalifikacijos kėlimo kursuose, kurie vyko Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekoje:

„Inovacijų kūrimas ir valdymas“ – 2 darbuotojos;

„Bibliotekų projektų valdymas“ – 4 darbuotojos;

„Elektroninių paslaugų plėtros galimybės bibliotekoje“ – 9 darbuotojos;

„Informacijos ir bibliotekų paslaugos neįgaliesiems“ – 9 darbuotojos;

„Šiuolaikinės vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų literatūros apžvalga ir tendencijos. Autorių teisių taikymo praktika literatūros kūriniais“ – 7 darbuotojos;

„Elgesio ir emocinių sunkumų/sutrikimų turintis vaikas/paauglys. Kaip sutarti bibliotekoje?“ – 4 darbuotojos;

„Naujojo pasirenkamojo vaikų ugdymo finansavimo modelio pristatymas“ – 3 darbuotojos;

„Informacijos paieška prenumeruojamose duomenų bazėse: EBSCO, Oxford Art Online, Oxford Music Online“ – 5 darbuotojos;

„Darbo su Audacity programa“ – 6 darbuotojos;

„Rankraščių fondo tvarkymas ir katalogavimas“ – 2 darbuotojos;

„Garso ir vaizdo dokumentų katalogavimas“ - 2 darbuotojos.

Panevėžio miesto savivaldybės viešojoje bibliotekoje organizuotuose mokymuose **„Skaitmeninių vaizdų kūrimas ir redagavimas“** dalyvavo 9 darbuotojos;

Asociacija „Langas į ateitį“ ir VŠĮ „Kitokie projektai“ surengė seminarus: **„Nauji gebėjimai NVO sėkmei“**, kuriame dalyvavo 5 darbuotojos bei **„Saugenis internetas vaikams“**, kuriame dalyvavo 3 darbuotojos;

Dvi darbuotojos dalyvavo kvalifikacijos kėlimo seminare **„Efektyvus savanorių organizavimas“**, kuri organizavo Panevėžio pedagogų švietimo centras ir Maisto bankas.

Lietuvos kultūros darbuotojų profesinės sąjungos vykdomo projekto „Socialinio dialogo skatinimas Lietuvos kultūros darbuotojų institucijose“ mokymuose **„Darbo teisės pagrindai“** dalyvavo 10 darbuotojų.

Abonemento skyriaus vedėja dalyvavo Pasvalio rajono M. Katiliškio viešosios bibliotekos seminare **„Šiandienos galimybės ir ateities tendencijos ugdant skaitmeninę kompetenciją“**.

Utenos A. ir M. Miškinų viešoji bibliotekoje 4 dienas 4 bibliotekininkės, neturinčios specialaus bibliotekinio išsilavinimo, gilino žinias mokymuose **„Bibliotekininkystės pagrindai“**.

Birštono viešojoje bibliotekoje 3 bibliotekininkės dalyvavo seminare: **„Biblioterapija. Knyga gali prakalbinti ir gydyti“**.

Anykščių L. ir S. Didžiulių viešojoje bibliotekoje vykusiuose, pagal Europos Sąjungos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programą vykdomo projekto mokymuose **„Neformaliojo**

švietimo paslaugų plėtra per savanoriškos veiklos stiprinimą bibliotekose: „Bibliotekos jaunimui“ dalyvavo vyresn. metodininkė.

„Vilniaus knygų mugėje“ dalyvavo 16 bibliotekininkių.

Nuotolinis mokymasis

Metodinio skyriaus vyresn. metodininkė dalyvavo asociacijos „Langas į ateitį“ nuotoliniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose „Apsaugokime save ir vaikus internete“, pateiktys Ms Power point“, skaičiuoklė „MS Excel“ (2003, bei 2007, 2010 m. versijos), „Komunikacija internete“ ir išlaikė baigiamuosius testus.

3. ĮSTAIGOS FINANSAVIMO ŠALTINIAI IR BIUDŽETO STRUKTŪRA

2013 m. iš miesto savivaldybės biudžeto bibliotekos reikmėms gauta 1 456 847 Lt. Iš valstybės biudžeto (Kultūros ministerijos) knygų įsigijimui gauta 83 800 Lt. Iš projektų ir programų gauta 39 200 Lt (žemiau lentelėje nurodyta suma 68,9 tūkst. Lt yra kartu su 10 nešiojamų kompiuterių ir kt. technika, kuri gauta praėjusių metų pradžioje, tačiau nėra užpajamuoti buhalterijoje, nes negauti jų perdavimo dokumentai).

Iš Savivaldybės administracijos 6 projektams gauta 21 200 Lt.

Iš Kultūros rėmimo fondo gauta 8 000 Lt.

Iš Kultūros ministerijos – 10000 Lt.

Paramos lėšos:

- UAB TEO – 1000 Lt,
- UAB „Šviesa“ – 300 Lt,
- VŠĮ „Konsultus mokymai“ – 240 Lt,
- 2 proc. GPM – 1431 Lt.

Biudžeto struktūrą ataskaitiniais metais sudarė tik paprastosios išlaidos – 1 456 847 Lt (2012 m. 1 418 100 Lt). Darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui – 1 280 200 Lt (2012 m. - 1 229 700 Lt). Prekėms ir paslaugoms buvo skirta 176 647 Lt (2012 m. – 180 300 Lt).

Savivaldybės viešoji biblioteka už mokamas paslaugas 2013 m. uždirbo 12 073 Lt (2012 m. – 9000 Lt.) spec. lėšų. Iš jų: pajamos už skaitytojų bilietus – 2490 Lt, delpinigiaai už laiku negražintas knygas – 2220 Lt, už kopijavimo paslaugas – 3309 Lt, už kompiuterių paslaugas – 3804 Lt. Daugiausiai šių lėšų skyrėme prekių (popieriaus, tonerio, skaitytojų bilietų ir t.t.) įsigijimui – 10 800 Lt, degalams – 500 Lt ir kitoms paslaugoms – 773 Lt.

2012 m. biudžetas buvo šiek tiek didesnis, negu 2011 m., tačiau už spalio ir lapkričio mėnesius liko 4900 Lt skola Skolą sudaro: 2207 Lt AB „Panevėžio butų ūkiui“, 1200 Lt AB „Panevėžio specialiajam autotransportui“, ir 1500 Lt AB LESTO.

PROJEKTINĖ VEIKLA

Bibliotekos siekiamybė – ieškoti papildomų finansavimo šaltinių, leidžiančių jai kokybiškiau funkcionuoti. Todėl dalyvaujame įvairiuose projektuose bei programose. Rašome projektus Panevėžio m. savivaldybės administracijos, LR Kultūros ministerijos, Kultūros rėmimo fondo ir kitų institucijų skelbiamoms finansuojamoms programoms.

2013 metais įvairioms institucijoms Panevėžio miesto savivaldybės viešoji biblioteka pateikė 14 projektų. Lietuvos kultūros tarybai pateikėme 7 projektus, 1 – Nacionalinei M. Mažvydo bibliotekai, 6 pateikėme Panevėžio m. savivaldybės administracijos skelbtoms programoms.

1 projektas, parengtas 2013 m., gavo finansavimą 2014m. veiklai, o dar dvylika projektų šiuo metu laukia atsakymo dėl finansavimo 2014 metams (žr. 1 lentelę).

2013 m. įgyvendinti projektai

Eil. Nr.	Projekto pavadinimas	Fondo ar institucijos pavadinimas	Prašomos lėšos tūkst. Lt	Skirtos lėšos tūkst. Lt
1.	„Skaitymo skatinimas ir kultūros sklaida miesto bibliotekose“ (tęstinis).	Panevėžio miesto savivaldybės administracija	14,5	5,5
2.	„Gyventojų skaitmeninio raštingumo ugdymas“	Projektas „Bibliotekos pažangai“	29,7 (10 nešiojamų kompiuterių, 2 vaizdo projektoriai su ekranais, 2 kompiuterinių garso kolonėlių komplektai)	29,7 (10 nešiojamų kompiuterių, 2 vaizdo projektoriai su ekranais, 2 kompiuterinių garso kolonėlių komplektai)
3.	„Sveikata – išmintingųjų honoraras“ (tęstinis).	Panevėžio miesto savivaldybės administracija	10,9	5,0
4.	„Trys žingsniai sveikatos link“ (tęstinis).	Panevėžio miesto savivaldybės administracija	4,6	2,0
5.	„Vasara su knyga miesto bibliotekose“ (tęstinis).	Panevėžio miesto savivaldybės administracija	10,0	2,0
6.	„Mokykimos ekologijos abėcėlės“.	Panevėžio miesto savivaldybės administracija	8,0	3,9
7.	„Su „Šlepete“ per debesis“.	Kultūros rėmimo fondas	4,72	3,0
8.	„Mažais žingsneliais į knygų pasaulį“	Kultūros rėmimo fondas	6,36	3,0
9.	„Metai ir knygos“	Kultūros rėmimo fondas	3,01	2,0
10.	„E-žinios kiekvienam“	Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija	12,2	10,0
11.	„Pakeliui į vaistinę – užsuk į biblioteką“	Panevėžio miesto savivaldybės administracija	2,8	2,8
IŠ VISO:			128,57	68,9

Projektams įgyvendinti buvo prašoma 128,57 tūkst. Lt, gauta beveik du kartus mažesnė suma – 68,9 tūkst. Lt.

Žemiau pateiktoje lentelėje yra projektai skirti 2014 m. veikloms finansuoti, tačiau jie buvo parengti 2013 m.

Nefinansuoti projektai

1.	„Nuo molinės lentelės iki skaitmeninės knygos“.	Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija	7,56	0
2.	„Esu madingas – daug skaitau“.	Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija	10,05	0
3.	„Nuo molinės lentelės iki skaitmeninės knygos“ (projektas teiktas kitai programai)	Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija	11,73	0

Plačiau apie 2013 m. įgyvendintus projektus:

„Vasara su knyga miesto bibliotekose“. Tai vasaros metu penkiose miesto bibliotekose vykdytas projektas, kurio metu iš skirtingų šeimų susirinkę vaikai galėjo nemokamai leisti laisvalaikį. Stovyklos metu vaikai ne tik skaitė, į renginių programą įtraukta daug įvairiapusiškos pažintinės, kūrybinės bei pramoginės veiklos. Tai loginį mąstymą, koordinaciją lavinantys stalo, lauko žaidimai, rankdarbių užsiėmimai, šokių pamokos, dainavimas, edukacinės – pažintinės ekskursijos, susitikimai su kviestiniais svečiais bei daugybė kitų smagių veiklų bei atrakcijų. Įvairios išvykos, susitikimai su kviestiniais svečiais, kūrybiniai užsiėmimai, ekologijos ir sveikatingumo tematikos renginiai skatino vaikų domėjimąsi gamta, ugdė sveikos ir ekologiškos gyvenamos principus, o taip pat prisidėjo ir prie vaikų kūrybiškumo, meninių ir intelektualinių gebėjimų lavinimo, turiningo laisvalaikio praleidimo. Projekte dalyvavo 300 vaikų.

„Skaitymo skatinimas ir kultūros sklaida miesto bibliotekose“. Tai tęstinis, šešerius metus vykstantis projektas, kuriuo aštuoni Panevėžio m. savivaldybės bibliotekos padaliniai visus 2013 m. panevėžiečiams organizavo įvairius renginius – knygų pristatymus, literatūros bei meno parodas, susitikimus su rašytojais, kultūros ir meno žmonėmis, skaitovų konkursus, viktorinas, edukacinius, kūrybinius bei šviečiamuosius užsiėmimus ir kt. veiklas. Renginiuose apsilankė per 5800 žmonių. Didesnė dalis renginių buvo skirta vaikams. Jiems suorganizuoti 168 renginiai, kuriuose dalyvavo 3862 lankytojai. Suaugusiems surengti 99 renginiai, kuriuose dalyvavo 1937 žmonės. Šis projektas – tai ir socialinę atskirtį mažinanti programa, nes bibliotekų renginiai nemokami, išskirtinis dėmesys skiriamas socialiai pažeidžiamiesiems bendruomenės nariams – vaikams bei vyresnio amžiaus žmonėms.

„Mokykimos ekologijos abėcėlės“. 9 mėnesius Panevėžiečiai bibliotekose buvo užimti aplinkosaugine veikla, plėtė savo akiratį gamtos išsaugojimo srityje, dalyvavo įvairiuose renginiuose, parodose, išvykose. Skatinant vietos bendruomenės sąmoningumą, aplinkosauginės savimones plėtotę ir su tuo susijusių gyvenamos pokyčių populiarinimą, bibliotekoje buvo surengti net 42 įvairūs renginiai. Iš jų: 6 išvykos ir ekskursijos, 5 konkursai ir viktorinos, 11 parodų, 5 šventės, 4 susitikimai, 6 kūrybiniai užsiėmimai, 9 įvairios ekologijos pamokėlės, edukaciniai – šviečiamieji renginiai. Užtikrinant visiems miesto gyventojams maksimalią prieigą prie naujausios informacijos aplinkosaugos klausimais buvo užprenumeruoti 7 pavadinimų periodiniai leidiniai, nupirkti 9 egz. knygų aplinkosaugos tematika. Bibliotekose vykusiuose renginiuose (parodų atidarymuose, išvykose, susitikimuose ir kt.) iš viso dalyvavo 1770 žmonių.

„Pakeliui į vaistinę užsuk į biblioteką“. Šis projektas bibliotekoje įgyvendintas pirmus metus. Jo metu miesto bibliotekose miesto gyventojai turėjo galimybę nemokamai dalyvauti įvairiuose sveikos gyvenamos, fizinio aktyvumo skatinimo, neinfekcinių susirgimų prevencijos renginiuose. Per septynis mėnesius išduota 4853 sveikatinimo tematikos leidiniai (knygos, periodika), miesto bibliotekose įvyko 22 sveikatinimo tematikos renginiai, kuriuose dalyvavo beveik tūkstantis panevėžiečių.

„Trys žingsniai sveikatos link“. Projektas įgyvendinamas jau antrus metus. Tai – renginių ciklas, skirtas spalviui – Sveikatos mėnesiui, apimantis tris sritis: fizinę ir psichinę sveikatą bei

sveiką mitybą. Spalio mėnesį Panevėžio m. savivaldybės tinklo bibliotekose buvo organizuojami įvairūs renginiai – nuo elementarių sveikatos problemų, lėtinių neinfekcinių ligų prevencijos, sveikos gyvensenos ypatybių, fizinės ir psichinės sveikatos gerinimo užsiėmimų iki nestandartinių gydymo metodų, pavyzdžiui, ebru terapijos. Informuojant visuomenę apie visuomenės sveikatos problemas, sveikatos stiprinimo ir ligų profilaktikos būdus, populiarinant sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos žinias buvo surengta 10 renginių. Iš jų: 5 parodos, 5 susitikimai, kuriuose dalyvavo per 850 panevėžiečių. Per spalio mėnesį išduota 1098 sveikatinimo tematikos leidinių, atsakyta į 45 sveikatinimo tematikos užklausas.

„Sveikata – išmintingųjų honoraras“. Šis tęstinis projektas bibliotekoje vykdomas jau dvyliktus metus. Kadangi projekto lėšos buvo skirtos tik leidinių įsigijimui, renginių per projekto vykdymo laikotarpį buvo organizuota minimaliai. Informuojant visuomenę apie visuomenės sveikatos problemas, sveikatos stiprinimo ir ligų profilaktikos būdus, populiarinant sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos žinias buvo suorganizuota 17 renginių. Iš jų: 8 parodos, 1 susitikimas, 4 edukacinės – šviečiamosios veiklos, 1 knygų pristatymas, 2 akcijos, 1 seminaras. Renginiuose, akcijose, susitikimuose dalyvavo 1589 panevėžiečiai. Per metus išduota 10251 fiz. vnt. sveikatinimo tematikos leidinių, atsakyta į 512 sveikatinimo tematikos užklausų. Biblioteka sukaupe vertingą knygų ir periodinių leidinių sveikatinimo tematika fondą: įsigyta 35 pav. 123 fiz. vnt. knygų ir 7 pav. 36 komplektai periodinių leidinių.

„Gyventojų skaitmeninio raštingumo ugdymas“. Ši Viešosios bibliotekos programa skatino domėtis kompiuteriu ne tik interneto bei kompiuterinių žaidimų kontekste, bet ir sužinoti, kaip kompiuteris ir įvairios programos gali būti panaudotos žmogaus kūrybiniais gebėjimams atsiskleisti bei praktinėms problemoms išspręsti. Projekto eigoje apmokyti penkių miesto mikrorajonų, kuriose yra tinklo bibliotekos, gyventojai. Mokymai grupėmis vyko visus metus su pertrauka vasaros laikotarpiu. Dalyvius paskatino bei motyvavo tai, jog išklausė šiuos kursus, jie gavo atitinkamus pažymėjimus. Per 12 mėnesių buvo apmokyta 518 panevėžiečių, kurie vėliau žinias gilino individualiai konsultuodamiesi su bibliotekininkėmis.

„E-žinios kiekvienam“. Siekiant mažinti Panevėžio miesto socialiai pažeidžiamų grupių – bedarbių, vyresnio amžiaus žmonių bei neįgaliejių elektroninę atskirtį, Viešojoje bibliotekoje buvo organizuoti kompleksiniai 3 mėnesių trukmės informacinio raštingumo kursai. Programą sudarė 3 teminės sritys – kompiuterio, pagrindinių programų bei naudojimosi internetu pradžiamoksliai. Per projekto įgyvendinimo laikotarpį buvo apmokyta daugiau nei 140 gyventojų. Dalis jų, t.y. neįgalieji, buvo mokomi namuose, Panevėžio krašto žmonių su negalia sąjungos patalpose. 121 užsiėmimas e-paslaugų, naudojimosi kompiuteriu klausimais įvyko bibliotekoje, juose apsilankė 204 gyventojai. 105 žmonės dar laukia eilėje į mokymus, todėl, nors projektas ir pasibaigė, 2014 m. mokymai bus tęsiami toliau.

„Su „Šlepete“ per debesis“. Projekto metu įvyko 13 renginių, kuriuose apsilankė 234 vaikai. Klubiečiai atšventė Užgavėnes („Šėlkim, dūkim, smagūs būkim“), Velykas (Velykinių inkilėlių darymas „Mix – Fix“ laboratorijoje“, „Raštuotos Velykos“), Helovyną („Moliūgas – ir maistas, ir vaistas, ir žaislas“), klubo gimtadienį („7 metai – kaip 7 dienos“) ir kt.

Gauto finansavimo dėka „Šlepetiečiai“ turėjo galimybę pramogauti kartu su VŠĮ „Renginių ekspertai“ darbuotoja – „pelyte Mine“, kuri piešdama vaikams ant veidukų, pavertė juos įvairiausiais pasakų personažais. Kitas smagus renginys buvo „Burbulų ir balionų fiesta“, kurio metu vaikai pūtė didžiulius muilo burbulus bei lankstė iš balionų įvairias figūreles.

„Šlepetiečiai“ ne tik pramogavo bibliotekoje, bet ir keliavo. Vaikai su dovanomis aplankė Panevėžio rajone Kaimiškyje įsikūrusius gyvūnų globos namus, apžiūrėjo įspūdingą fotomenininko V.Benašo galeriją „Pamatai“. Projekto metu klubiečiai svečiavosi pas savo „krikštątevi“ rašytoją V. Račicką, apžiūrėjo jo namų kieme įkurdintą rašytojo knygų personažų parką. „Šlepetės“ klubas projekto metu pasipildė 15 naujų narių.

Kompleksinė skaitymo skatinimo programa Smėlynės bibliotekoje **„Mažais žingsneliais į knygų pasaulį“.** Projektas buvo skirtas ikimokyklinio amžiaus vaikams, pradinių klasių

moksleiviams ir jų tėvams, pedagogams. Vykdam projektą, bibliotekos vartotojams pristatyti vertingiausi lietuvių ir užsienio autorių grožiniai kūriniai, psichologinio bei pedagoginio pobūdžio literatūra. Patrauklia forma, pasitelkiant lėles, pasakų veikėjus, „pasakų palapinę“, vaikai supažindinti su bibliotekos funkcijomis, jiems pristatytos naujausios knygos. Remiantis specialistų rekomendacijomis sudaryti rekomenduojamos literatūros sąrašai, jų pagrindu suformuotas meniškai vertingos ir savo turiniu bei forma patrauklios literatūros fondas. Surengti 25 renginiai, iš jų 9 knygų parodos, 1 piešinių konkursas, 6 edukaciniai užsiėmimai, 4 spektakliai, 2 viktorinos, mikrorajono ugdymo įstaigų ikimokyklinukų ir pradinių klasių mokinių meninio skaitymo konkursas „Kol gyvas žodis“, 2 susitikimai su rašytojais. Renginiuose dalyvavo 600 vaikų.

Konkursas „Metai ir knygos“ Smėlynės bibliotekoje. Projekte dalyvavo 13-os miesto mokyklų pradinių klasių mokiniai ir mokytojai. Jo metu Panevėžio miesto pradinių klasių mokytojams buvo sudaryti ir pateikti privalomų perskaityti knygų sąrašai, paskelbtas įdomiausių perskaitytų knygų iliustracijų (I-II klasių mokiniams), knygų reklamos (III-IV klasių mokiniams) konkursai. Tai pat parengtos baigiamųjų renginių – konkursų užduotys. Pradinių klasių mokiniai susipažino su vertingiausiais originaliosios lietuvių literatūros kūriniais. Vidutiniškai projekto rekomenduotas knygas skaitė apie 2000 pradinukų. Baigiamajame renginyje dalyvavo po vieną I-II ir III-IV klasių keturių narių komandą iš kiekvienos mokyklos, iš viso – 104 mokiniai. Vaikai perskaitė 9 knygas: I-II klasių mokiniai perskaitė po 4 knygas, III-IV – po 5 knygas. Sukurti 26 kūrybiniai darbai: 13 knygų iliustracijų nupiešė I-II klasių mokiniai (po vieną iš dalyvaujančios mokyklos), 13 knygų reklamų sukūrė III-IV klasių mokiniai. Šie darbai buvo eksponuojami bibliotekoje.

5. RENGINIAI

Modernėjančioje visuomenėje vis labiau keičiasi biblioteka. Šiuolaikinė biblioteka tampa bendruomenės centru, kuriame vyksta edukaciniai bei kultūriniai renginiai, bendruomenių susitikimai, vaikų vasaros stovyklų užsiėmimai, įvairios akcijos. Nedideli, kameriniai „įvykiai“ padeda suburti bendruomenę, supažindina vartotojus su literatūros ir meno įvairove, skatina vaikų užimtumą, kūrybingumą, neretai tampa tramplinu pradedantiesiems kūrėjams. Tai – galimybė populiarinti biblioteką, joje sukauptus išteklius ir teikiamas paslaugas miesto bendruomenei, telkti vartotojus.

2013 metai buvo paskelbti tarmių metais, Pasaulinė sveikatos organizacija juos įvardijo Sveikatingumo metais.

Per metus bibliotekoje suorganizuotas **461 renginys, iš jų – 278 skirti vaikams:**

- vaizdiniai (meno, literatūros parodos) – 162 (6 – virtualūs),
- žodiniai (literatūriniai renginiai, viktorinos, konkursai) – 244,
- kompleksiniai renginiai (parodų pristatymai) – 55,

Bibliotekos renginiuose, edukaciniuose užsiėmimuose, ekskursijose apsilankė **8206 lankytojai.**

2013 m. pradėtos rengti virtualios parodos. Iš viso bibliotekos interneto svetainėje parengtos 6 virtualios parodos.

Ieškome ir naujų renginių formų: Viešoji biblioteka surengė akcijas „Pažink literatūrinį Panevėžį“, ekologinę akciją „Žydinti gatvė“, kurios metu bibliotekos lankytojams dalino gėlių sėklas ir kvietė puošti namus, bei dalintis šios veiklos rezultatais foto parodoje.

Šiaurinė biblioteka gegužės mėnesį pakvietė vaikus į neįprastą renginį – „Žaidimų naktį bibliotekoje“. Tąakt 20 vaikų ir jų mamų laiką smagiai leido bibliotekoje žaisdami įvairius žaidimus, šnekučiuodami.

Tarmių metams Viešoji biblioteka parengė išskirtinę parodą „Kad neišnyktų tarmė gimtoji“. Kartu tai buvo interaktyvi paroda, labiausiai sudominusi mažuosius lankytojus. Interaktyvus tarmių

žemėlapis vyresnio amžiaus žmonėms priminė jų tarmišką šneka, o jaunesniam lankytojui leido giliau pažinti prosenelių kalbą.

Daugiausia renginių organizuota Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės metu bei spalį, kuris skelbiamas Informacijos sklaidos mėnesiu, o pastaruosius keletą metų ir Sveikatos mėnesiu.

Balandžio mėnesį ir Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės metu įvyko 30 įvairių renginių, 21 edukacinis renginys (16 iš jų – kompiuterinio raštingumo ir interneto pradžiamokslių kursų užsiėmimai), parengta 21 literatūrinė, meno paroda, bibliotekose apsilankė 8 ekskursijos. Visuose renginiuose vien per šį mėnesį apsilankė **1696 lankytojai**.

Savaitės metu bibliotekose vyko įvairios akcijos: „Nemokamas skaitytojo bilietas“, skolininkams „Savaitė be delspinigių“, kai kurios bibliotekos rytinės spaudos skaitytojus vaišino arbata.

Vyko knygų rekomendavimo akcijos: „Siūlau perskaityti“ Viešojoje bibliotekoje, kur skaitytojai pildė jiems patikusių knygų lentyną. Parko bibliotekoje buvo kuriamas literatūros sąrašas „Man patiko – perskaityk ir tu“. Vaikų bibliotekoje „Šaltinėlis“ vyko akcija „Knygai antrą gyvenimą“, kurios metu bibliotekos lankytojai galėjo keistis knygomis: atnešti savo perskaitytą knygą į biblioteką ir pasiimti mainais iš tam skirtos lentynos naują. Viešojoje bibliotekoje mainų lentyna veikia nuolat.

Šiaurinėje bibliotekoje jau antrus metus vykstanti akcija vaikams „Laimingų knygų loterija“ įgyja vis didesnę populiarumą, skatina vaikus daugiau skaityti.

Vaikų literatūros skyriuje „Žalioji pelėda“ įgyvendinama akcija „Gydome knygeles“ kūrybingai moko vaikus tausoti knygas, gražiai sutvarkyti suplyšusias. Prie šios veiklos prisideda vaikų kūrybinės saviraiškos klubas „Dryžuota kojinė“.

Smėlynės biblioteka skatindama skaitomumą, parengė skaitytojų Garbės lentą. Bibliotekoje buvo parengtas stendas „Mintys apie knygas“, kur skaitytojai pasidalijo savo išpūdžiais apie labiausiai patikusias knygas.

Nacionalinės bibliotekų savaitės metu vyko daug išpūdingų, nemažai lankytojų pritraukusių renginių. Iš jų :

Susitikimas su poete, astrologe, gamtos mokslų daktare A. Zalatoriene ir jos knygos „Baltųjų akmenėlių tango“ pristatymas bei susitikimas su žurnalo apie gamtą „Lututė“ redakcijos atstovais „Gamtos įdomybės“ bibliotekoje „Židiny“.

Baigiamasis projekto renginys – konkursas „Metai ir knygos“ Smėlynės bibliotekoje bei pokalbis apie toleranciją „KiTokie“ su Nomedą Marčėnaite, jos knygos „Lėlė“ pristatymas.

Aktorės D. Kazragytės knygos „Raudoni sandaliukai“ pristatymas Viešojoje bibliotekoje bei pokalbis apie elektronines paslaugas: susitikimas su Panevėžio teritorinės Darbo biržos vyr. specialiste J. Bukauskiene.

Medikės Gražinos Bieliakienės paskaita – pokalbis senjorų klube „Vaistiniai – maistiniai daržo augalai“ Parko bibliotekoje;

Spalis bibliotekose skirtas informacijos sklaidai, bibliografinės kultūros ugdymui, jau antri metai spalį vyksta projektas „**3 žingsniai sveikatos link**“ . Šį mėnesį vyko 14 renginių, 60 edukacinių užsiėmimų, 21 paroda, 2 ekskursijos.

Iš daugelio renginių norisi paminėti Šiaurinėje bibliotekoje vykusią literatūrinę – ekologinę popietę „**Jeį pasaulis dabar nebetyras, tu nuskaidrink jį savo žodžiu**“ su poetu, eseistu, fotografu **Alium Balbierium**. 13-os poezijos, eseistikos ir ekologinės tematikos knygų autorius, buvęs ornitologas, gamtosaugininkas, pasakojo apie savo gyvenimo vingius, keliones į Rytų šalis, požiūrį į gamtosaugą, tikėjimus, literatūrą, menus, politiką.

Projekte „Trys žingsniai sveikatos link“ dalyvavome surengdami sveikatos rašinio konkursą „Kaip aš atradau savo terapiją“. Rašinio tikslas – pasidalinti gera patirtimi. Nugalėtojus skelbėme bibliotekos interneto svetainėje. I-osios vietos laimėtojai, bibliotekos skaitytojai D. Montvilieni atiteko Panevėžio miesto savivaldybės viešosios bibliotekos direktorės padėka už įdomiausią

pasakojimą konkursui, knyga apie sveikatą, vaistažolių arbata su puodeliu, kitos konkurso nugalėtojos apdovanotos knygomis apie sveikatą.

Smėlynės bibliotekoje vyko renginys „Laimingos kasdienybės psichologija“. Svečiavosi iliuzijos meistras, diplomuotas filosofas ir psichologas Mantas Žmuidinavičius – Wizard .

Viešojoje bibliotekoje vyko paskaita ir praktinis užsiėmimas „Ebru terapija“. Lektorė I. Čekauskienė supažindino su netradiciniais gydymo būdais naudojant dar nedaug žinomą piešimą ant vandens – ebru.

Bibliotekoje „Židiny“ paskaitą „Ilgo gyvenimo paslaptys“ skaitė medikai Danguolė ir Juozas Vasiliauskai, jie pristatė savo naujausią knygą „Sveikatos biblija“.

Informacinio terminalo „Pažink Ameriką“ atidarymas Viešojoje bibliotekoje sulaukė svečių iš miesto savivaldybės – renginyje apsilankė Kultūros skyriaus vedėja L. Krasauskienė, Ryšių su visuomene skyriaus vedėja Irma Gritėnienė. Oficialios šventės metu susirinkusius sveikino JAV ambasados viešųjų ryšių skyriaus vadovė diplomatė Nina Murray, dalyvavo kiti ambasados atstovai. Informacinį portalą lankė moksleivių ekskursijos, juo domėjosi pavieniai lankytojai, netgi ne bibliotekos skaitytojai.

Populiarėja naujos renginių formos – pamokos bibliotekoje. Vaikų bibliotekoje „Žalioji pelėda“ vyko integruota lietuvių kalbos ir muzikos pamoka „Rudenėlio melodijos“. Pamokoje dalyvavo „Šaltinio“ progimnazijos 2^b klasės mokiniai. Vaikų mokytojos Sigita Bekerienė ir Virginija Skupienė. Bendrose programose akcentuojamas mokymo integravimas, nes integruotas ugdymas suteikia galimybę ugdyti asmenybei reikšmingas vertybes, spręsti aktualias gyvenimiškas problemas, brandina pačią asmenybę. Integruota pamoka „Rudenėlio melodijos“ vyko vaikams artimoje, žinomoje, jiems labai patinkančioje aplinkoje, išnyko dalykus (lietuvių kalbą ir muziką) siejančios ribos, o žinios (dainos, pasakojimai, eilėraščiai) apie rudenį nejučiomis persipynė ir papildė vienos kitas.

Viešojoje bibliotekoje vyko geografijos pamoka.

Vaikų literatūros skyriuje „Žalioji pelėda“ įvyko konferencija aktualia tema „Patyčios – ne juokai“. Joje dalyvavo Šiaulių universiteto edukologijos fakulteto pradinio ir ikimokyklinio ugdymo II kurso studentės, bei Panevėžio „Šaltinio“ progimnazijos pradinį klasių mokiniai su mokytoja Sigita Bekeriene.

Smėlynės bibliotekoje vyko konferencija „Panevėžys – pilietinės visuomenės ir tolerancijos miestas“ (G. Petkevičaitės-Bitės pilietiškumo nuostatos). Tema „Bitė – didžioji pilietiškumo mokytoja“ kalbėjo Kraštotyros muziejaus darbuotoja, Lietuvos etnokultūros specialistė Panevėžio kraštui, V. Vasiliauskaitė. Pranešime „Gabrielė Petkevičaitė – Bitė politikos veikėja“ mintimis iš savo bakalauro darbo dalinosi Smėlynės bibliotekos darbuotoja V. Zakarevičienė. Leidėja ir asociacijos „Bitės namai“ pirmininko pavaduotoja J. Vaičekauskienė pristatė būsimą savo knygą „Pasikalbėjimas su Bite“. Renginį užbaigė ir dalyvių pasisakymus trumpai apibendrino Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyriausioji specialistė, pedagogė, B. Goberienė.

Jau tradiciniai ir populiariūs bibliotekose rengiami advento bei kalėdiniai renginiai – rytmečiai, skaitymai, susitikimai, bibliotekos puošimai vyksta ne tik vaikus aptarnaujančiose bibliotekose.

2013 metais drauge su Panevėžio kraštotyros muziejumi parengėme programą, skirtą miesto gimtadienio šventei „Burmistro kiemelis“. Bibliotekos darbuotojos, apsirengę retro stiliaus rūbais, dirbo „Burmistro skaitykloje“. Jos dalijo 1925- 1938 metų laikraščius, kvietė miestiečius parašyti laišką burmistruui. Vyko viktorina apie gimtąjį miestą, akcija „Pažink literatūrinį Panevėžį“. Akcijos metu reikėjo aplankyti ir nusifotografuoti prie miesto centre esančių literatūrinių objektų – bareljefų ar paminklų rašytojams, kalbininkams ar literatūriniais veikėjams. Žmonės, atlikę užduotį, gavo dovanų knygą.

Didelio susidomėjimo sulaukė „Foto salonas“. Buvo galima nusifotografuoti senoviškoj aplinkoj, pasipuošus retro stiliaus rūbais. Vėliau nuotraukas išsiuntinėjome el. paštu. Per dieną nusifotografavo apie 300 žmonių.

Miesto gimtadieniui buvo parengtos literatūros parodos „Iš Panevėžio praeities“, „Panevėžiečių autorių grožinės knygos“ (2000-2013 metai), „Miestas, kuriame gyvenu“, „Panevėžio kasdiena ir šventės“, dokumentų paroda „Senieji Panevėžio dokumentai“. Taip pat vyko Panevėžio kolegijos Dailės ir technologijų pedagogikos studentų darbų parodos miesto gimtadieniui „Kodas TT“ „Šaltinėlio“ bibliotekoje atidarymas, moksleivių piešinių parodos „Mano miestas“ atidarymas „Žiburėlio“ bibliotekoje, parodos „Senieji Panevėžio dokumentai“ iš kolekcionieriaus V. Kazlausko kolekcijos pristatymas bei panevėžiečio dailininko, kolekcionieriaus Algirdo Jonušio fotografijų parodos „Panevėžio albumas“ pristatymas Viešojoje bibliotekoje, Panevėžio fotografų darbų paroda „Panevėžio atspindžiai“ Smėlynės bibliotekoje.

Treti metai iš eilės bibliotekos komanda dalyvauja **Aukštaitijos bibliotekinių sąskrydyje**. Jo metu pristatome kolegoms savo biblioteką, dalyvaujam sportinėse rungtyse, viktorinose.

Bibliotekoje surengtos **literatūros parodos rašytojų jubiliejams** paminėti: V. Mykolaičio Putino 120 m. jubiliejui – „O kas gi tu pats esi?“, „V. Mykolaičio – Putino kūrybos versmė ir gyvenimo tragizmas“, „Filosofinės pasaulėjautos menininkas“. A. Matučio 90 m. jubiliejui – „Po girių vaikščiojo poetas“, „Šnekučiai – šnekučiams“. S. Gedos 70 m. jubiliejui – „Man gražiausias klebonas – varnėnas“, „Sigito Gedos gerosios šviesos spinduliai“, „Padainuok apie baltą varnelę“. J. Erlicko 60 m. jubiliejui – „Juozas Erlickas – juoko krislelis, kurio taip reikia“, „Gyvasis klasikas“. Literatūros paroda „Pranai Mašiotui – 150“ parengta Vaikų literatūros skyriuje „Žalioji pelėda“, paroda „Buvo buvo kaip nebuvo...“ (K. Kubilinskui – 90) parengta vaikų bibliotekoje „Žiburėlis“. Literatūros paroda „Visos raidės susitiko ir vaikučiams jos patiko“ (K. Binkio 120-osioms gimimo metinėms) parengta Šiaurinėje bibliotekoje.

Į poezijos ir fleitos muzikos vakarą adventiniu laikotarpiu skaitytojus pakvietė kūrybingi kraštiečiai – poetas D. Pauša, gimnazistės G. Astrauskaitė ir K. Keraitytė Parko bibliotekoje, tautodailininkas Jonas Dailidėnas, surengęs pirmąją parodą Viešojoje bibliotekoje, metų pabaigoje joje atidarė savo jubiliejinę tapybos darbų parodą „Vizijos“, panevėžietės – poetė Solveiga Ska ir L. Jonušienė (Tilė Vakarė) pristatė savo poeziją miestiečiams (Viešoji biblioteka).

6. Klubai

Vaikų literatūros skyriaus „Žalioji pelėda“ vaikų kūrybinės saviraiškos klubas „**Dryžuota kojine**“ veikia jau 10-us metus. Čia renkasi aktyvūs, mėgstantys kurti berniukai ir mergaitės. Vaikai ne tik piešia, lipdo, klijuoja, bet ir mokosi pamilti knygą, vyksta akcijos „Gydome knygeles“. Jaunieji klubo nariai noriai dalyvauja bibliotekos renginiuose, patys juose pasirodo: deklamuoja eilėraštukus, vaidina, o užsiėmimų metu sukurti geriausi darbai eksponuojami bibliotekoje, dalyvauja skelbiamuose konkursuose, parodose. Užsiėmimai klube „Dryžuota kojine“ skatina mažųjų kūrybiškumą, ugdo fantaziją, saviraišką. Klubo nariai – patys aktyviausi vaikų vasaros stovyklų dalyviai.

Jau aštuntus metus „Židinio“ bibliotekoje veikia vaikų klubas „**Šlepetė**“. Klube organizuojami užsiėmimai, formuojantys vaiko individualumą, vertybines nuostatas, kūrybiškumą, sąmoningumą. Klubo nariai užauga, keičiasi, tačiau klubas gyvuoja. Kas antrą ketvirtadienį „šlepetiečiai“ po pamokų skuba į bibliotekoje esantį Pasakų kambarį susitikti su draugais, pasidalinti įspūdžiais apie perskaitytas knygas, dalyvauti renginiuose. O renginių 2013 m. išties čia būta daug, įdomių ir įvairių.

Galimybę pajavairinti klubo veiklą, pasiūlyti vaikams daugiau pramogų suteikė 3000 Lt finansavimas, kurį laimėjo bibliotekos darbuotojų parašytas projektas „Su „Šlepete“ per debesis“ (Žr. sk. „Projektinė veikla“).

Parko bibliotekoje susibūręs pagyvenusių žmonių **klubas „Pabūkime kartu**. Senjorai – pagrindiniai renginių lankytojai, idėjų generatoriai. Su jais tariamasi dėl bibliotekos renginių

pobūdžio, parodų. Senjorai – aktyvūs kompiuterinio raštingumo kursų lankytojai, edukacinių renginių dalyviai.

Praktiniais užsiėmimais senjorų klube „Kaip prikelti drabužį naujam gyvenimui“ ir „Rankų darbo atvirukai“ stengiamės suaktyvinti senjorų fantaziją ir kūrybinį potencialą. Tokie nedideliame būryje atliekami darbeliai labai suartina žmones, leidžia pamiršti vienatvę.

7. KITI ĮSTAIGOS VEIKLOS RODIKLIAI

Bibliotekose lankosi patys įvairiausi žmonės – suaugę ir vaikai, paaugliai, studentai, dirbantys ir bedarbiai, jauni ir pagyvenę. Labai svarbi bibliotekų sėkmingos veiklos sąlyga – nustatyti, kokie yra bibliotekose besilankančiųjų vartotojų poreikiai, žinoti jų interesus. Tai nustatyti galima tik kuo daugiau bendraujant su skaitytojais, išsiaiškinant, ar apsilankymas bibliotekoje atitiko jų lūkesčius, ar gavo tas paslaugas, kurių tikėjosi. Mūsų siekiamybė yra ne tik užtikrinti įvairių vartotojų grupių prieigą prie viešos informacijos, padėti tęstinio ir papildomo mokymosi procese, kelti vartotojų kompiuterinį raštingumą, organizuoti laisvalaikį, bet ir plėsti paslaugų įvairovę, užtikrinti jų kokybę. Taip pat svarbu sukurti vartotojams tokią atmosferą, kurioje jie jaustųsi komfortabiliai, galėtų pailsėti, atsipalaiduoti ir gautų juos dominančią informaciją.

Viešosios bibliotekos skyriai ir filialai 2013 metais užregistravo **12 600 vartotojų** (vaikų ir suaugusių). Iš jų: persiregistravusių vartotojų buvo 9569, o naujai užsiregistravusių 3031. Tai reiškia, kad bibliotekos paslaugos yra populiarios ir reikalingos.

Per metus vartotojai bibliotekose apsilankė **207 126** kartus (žr. lenteles).

Padalinio pavadinimas	Vartotojų sk. 2013 m.	Vartotojų sk. 2012 m.
Abonementas ir Informacijos sk.	2790	2770
VLS „Žalioji pelėda“	1896	1890
Vaikų biblioteka „Žiburėlis“	1232	1222
Šiaurinė biblioteka	957	960
Vaikų biblioteka „Šaltinėlis“	1575	1537
Parko biblioteka	1067	1061
Biblioteka „Židinyš“	1703	1689
Smėlynės biblioteka	1380	1401
Iš viso :	12600	12530

Vartotojų, lyginant su 2013 metais, užregistruota 70 daugiau. Pokyčiai, vykstantys mūsų visuomenėje, atsispindi nagrinėjant vartotojų sudėtį: dirbančiųjų, lyginant su 2012 metais, padidėjo 2,7 proc., besimokančių sumažėjo 7,5 proc., o tuo tarpų pensininkų ir bedarbių vartotojų skaičius pakito nežymiai - 0,2 proc.

Padalinio pavadinimas	Apsilankymų skaičius 2013 m.	Apsilankymų skaičius 2012 m.
Abonementas	24324	24179
Informacijos sk.	17944	19228
VLS „Žalioji pelėda“	37710	37541
Vaikų biblioteka „Žiburėlis“	13899	13722
Šiaurinė biblioteka	13914	13840
Vaikų biblioteka „Šaltinėlis“	26928	26595
Parko biblioteka	15191	16198

Biblioteka „Židinyš“	27639	26561
Smėlynės biblioteka	29577	29271
Iš viso :	207126	206135

Per metus tinklo bibliotekose apsilankė **207 126 lankytojai**, t. y. 991 lankytoju daugiau, nei 2012 metais. Vidutiniškai per dieną bibliotekose apsilankė 761 lankytojas (2012 m. – 757).

Didelį vartotojų ir jų apsilankymų skaičiaus augimą, lėmė vaizdinių ir žodinių renginių gausa ir įvairovė, kompiuterinio raštingumo kursai, įvairios akcijos, netradicinės darbo formos, edukacinė ir projektinė veikla.

Po LIBIS PĮ atnaujinimo 2012 m. atsirado naujas vartotojų tipas – „Virtualūs“. Jie internetu per portalą www.ibiblioteka.lt užsiregistruoja mūsų bibliotekoje, bet gali neateiti nė į vieną tinklo biblioteką. 2013 m. tokių virtualių vartotojų buvo 11 (2012 m. – 5). Kol kas jie neatsispindi bendrame vartotojų skaičiuje. Manome, kad ateityje tokių vartotojų turėtų daugėti.

Elektroninės paslaugos virtualioje bibliotekos erdvėje daro biblioteką vartotojams prieinamą 24 val. per parą, septynias dienas per savaitę (24/7). Tai atsispindi ir virtualių bibliotekos paslaugų statistikoje – elektroninio katalogo naudojimas (ypač savarankiškas leidinių užsakymas, rezervavimo ir leidinių gražinimo termino pratęsimas) išaugo net 65 proc. Bibliotekos interneto svetainėje 2013 m. apsilankė tiek pat lankytojų kaip ir 2012 m. Bendras virtualių apsilankymų skaičius per metus išaugo 12 proc.

Viešos interneto prieigos apskaitą atlieka interneto vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS). 2013 metais tinklo bibliotekose užregistruoti **45889 interneto lankytojai**, t.y. 3290 lankytojų mažiau negu 2012 m.

Didelį internautų skaičių jau antrus metus pritraukia kompiuterinio raštingumo kursai, vykę visus metus, gerai sukomplektuota kompiuterinė įranga (yra ausinės, mikrofonai, galima naudotis skype programa).

Internautų mažėjimą lemia įvairios priežastys. Daugėja laikinų vartotojų, t. y. tokiems lankytojams dažniausiai reikia tik spausdinimo paslaugos (pvz. bilietų spausdinimo) arba vienkartinio apsilankymo momentinei paskolai gauti, atlikti el. bankininkystės pavedimą ir kt. Tokie lankytojai netampa bibliotekos vartotojais ir nuolatiniais VIP centro lankytojais. Tuo pačiu jie nekelia ir Interneto skaityklos lankomumo. Taip pat, daugėja namų ūkių, turinčių asmeninius kompiuterius ir interneto prieigą telefonuose.

Gyventojai, norintys pasinaudoti interneto prieiga, nebūtinai turi būti registruoti bibliotekos vartotojais. Dėl tokių projekto „Bibliotekos pažangai“ reikalavimų visose tinklo bibliotekose prarandame dalį vartotojų. Vis daugiau panevėžiečių pasinaudoja bevielium internetu, atsinešdami savo nešiojamus kompiuterius. Jie į apskaitą taip pat neįtraukiami.

Literatūros išduotis, lyginant su 2012 metais, padidėjo **3499 fiz. vnt.** Per metus tinklo bibliotekos vietoje ir į namus išdavė **370 305 fiz. vnt.** spaudinių. Kasmet brangstant knygoms, stingant lėšų joms įsigyti, nebegalime patenkinti vartotojų poreikio naujausiai literatūrai, nes padaliniui vieno pavadinimo knygų užsakom tik po 1-2 vnt.

Padalinio pavadinimas	Literatūros išduotis (fiz. vnt.) 2013 m.	Literatūros išduotis (fiz. vnt.) 2012 m.
Abonementas	46468	46887
Informacijos sk.	31778	33156
VLS „Žalioji pelėda“	51498	51099
Vaikų biblioteka „Žiburėlis“	29977	29763
Šiaurinė biblioteka	29977	26272
Vaikų biblioteka „Šaltinėlis“	26635	33224
Parko biblioteka	34928	33812

Biblioteka „Židinys“	34010	60138
Smėlynės biblioteka	55770	52455
Iš viso :	370305	366806

Knygų rezervacija. Rezervacijos eilių analizė Abonemento skyriuje rodo, kaip kasmet didėja šios paslaugos paklausa: jei 2011 m. buvo atlikta 4241, 2012 m. – 5612, tai 2013 m. net **5914** rezervacijų. Stengiamasi jaunesnius, kompiuteriu besinaudojančius vartotojus paskatinti rezervuoti knygas patiems iš namų. Tuo tikslu pageidaujantiems, apie 20 vartotojų, išsiunčiami naujai gautų knygų sąrašai elektroniniu paštu. Jei knygos laukia eilėje kitas skaitytojas, jos termino sistema neleidžia pratęsti.

Panagrinėjus rezervavimo turinį pastebimos šios tendencijos:

1. Atsirado nuolatiniai rezervavimo paslaugos vartotojai – jie jau retai renkasi knygas iš atviro fondo lentynų. Šių vėl gi yra dvi kategorijos: dažniausiai rezervuojantys tik naujas knygas arba rezervuojantys mėgstamo autoriaus ar žanro knygas.
2. Mokiniai rezervuoja retai, dažniau programinę literatūrą, kai jos pritrūksta, bet dažnai, kai knyga jau būna laisva, jiems jos jau nebereikia ir jie nebeima.
3. Rezervuojama daugiausiai grožinės literatūros. Ji sudaro 89 proc. visų Abonemento rezervacijų.
4. Eilės knygoms būna labai įvairios: nuo 1-2 iki 30 skaitytojų. Eilės yra stebimos, analizuojamos, pagal jas koreguojami užsakymai. Ilgiausios eilės būna grožinei literatūrai.

Vis populiaresnė tampa knygų išduotis, užsakant jas iš namų elektroniniu būdu. Nuolatinis skaitytojų skatinimas ir mokymas naudotis elektroniniu katalogu, davė neblogų rezultatų. Pvz.: 2012 m. Abonemento skyriuje internetu buvo užsakytos **176** knygos, o 2013 m. – **234**.

Šia paslauga naudojasi ne tik suaugusieji, bet ir vaikai. Vaikų literatūros skyriaus „Žalioji pelėda“ moksleiviai iki 14 m. užsisakė 116 knygų, rezervavo **2598**.

Knygnešystės paslaugos

Ypatingas dėmesys skiriamas senyvo amžiaus ir neįgalių skaitytojų aptarnavimui. Šiuos žmones asmeniškai kviečiame į renginius, padedame jiems išsirinkti knygas, suieškome internete jiems reikalingą informaciją. Tiems, kurie dėl ligos ar senatvės nebegali apsilankyti patys bibliotekoje, knygas nešame į namus. 2013 m. „Židinio“ ir Šiaurinė bibliotekos aptarnavo po 2 neįgalius skaitytojus namuose. Jiems buvo išduota apie 80 knygų.

Darbas su vaikais Viena iš svarbiausių bibliotekos veiklos kryptių – pakviesti vaikus į bibliotekas ir sudominti juos skaitymu, skatinti jų savišvietą. Taip pat didžiulį dėmesį skyrėme dokumentų fondo, atitinkančio jaunojo skaitytojo poreikius, formavimui, knygos ir skaitymo vertybių populiarinimui, informacinės kultūros formavimui, kūrybinių gebėjimų, bendravimo įgūdžių ugdymui.

Kvietėme juos į tradicinius renginius – Vaikų knygos šventę, skaitovų konkursus, susitikimus su rašytojais, literatūrinės popietės, viktorinas, ieškome naujų, patrauklių darbo formų. Stengiamės ugdyti poreikį skaitymui jau ikimokyklinio amžiaus vaikams, nes vis didesnis susidomėjimas kompiuteriais išstumia knygą iš vaiko gyvenimo.

Vaikų iki 14 metų tinklo bibliotekose užregistruota **4240** t. y. 345 mažiau negu 2012 m. Per ataskaitinius metus tinklo bibliotekose apsilankė **86760 vaikų** (109 daugiau nei 2012 m.). Jiems išduota **98572 fiz. vnt.** dokumentų (169 daugiau nei 2012 m.).

Bibliotekos fondo komplektavimo prioritetai nesikeičia eilę metų. Atsižvelgiant į vartotojų poreikius ypač dėmesingai komplektuojama literatūra, reikalinga mokymuisi, nes bibliotekos yra ne tik laisvalaikio, bet ir mokymosi institucijomis.

Pagal IFLA/UNESCO rekomendacijas vienam miesto gyventojui bibliotekų knygų fonduose turi būti po 2 knygas, optimalus viešosios bibliotekos fondo apyvartos rodiklis turi būti 3, tūkstančiui miesto gyventojų kasmet turėtų tekti po 250 naujų leidinių. Tinklo bibliotekose vienam gyventojui sukaupta 1,5 fiz. vnt. visų rūšių dokumentų, apyvartos rodiklis 2,5, o tūkstančiui miesto

gyventojų gavome tik 150 fiz. vnt. Šis palyginimas iliustruoja, kad yra per mažas finansavimas naujų knygų įsigijimui.

2013 metų pabaigoje Panevėžio m. savivaldybės viešosios bibliotekos spaudinių fondą sudarė **146514 fiz. vnt.** dokumentų. Ataskaitiniais metais tinklo bibliotekos gavo **5873 fiz. vnt.** (1738 pavadinimų) inventorintų dokumentų, t.y. 103 fiz. vnt. mažiau negu 2012 m. Periodinių leidinių gauta **196** pavadinimai (8 pavadinimais mažiau negu 2012 m.). Iš jų – 158 prenumeruoti leidiniai, 10 – iš projektams skirtų lėšų, 4 žurnalų pavadinimai gauti iš Kultūros ministerijos, kiti – iš Lietuvos spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo. Viena biblioteka prenumeruojamų leidinių gavo vidutiniškai 65 pavadinimus, o su dovanotais leidiniais – vidutiniškai 124 pavadinimus.

LR Kultūros ministerija Savivaldybės viešajai bibliotekai dokumentams įsigyti 2013 m. skyrė 83800 Lt. (2400 Lt mažiau, negu 2012 m.). Už šią sumą įsigijome 3485 knygas.

Iš Panevėžio miesto savivaldybės 2012 m. buvo prašoma 90 tūkst. Lt, tačiau gavome tik 70 tūkst. Lt. Periodikai skyrėme 51 139 Lt, knygoms – 15 909 Lt, už kuriuos įsigijome 692 knygas.

Dovanų iš įvairių šaltinių gavome 437 fiz. vnt. dokumentų už 5614 Lt. Iš projekto „Sveikata – išmintingųjų honoraras“ lėšų prenumeravome periodiką (už 1596 Lt) ir pirkome knygas (123 vnt. už 3000 Lt) apie mediciną, sveiką gyvenseną. Iš ekologijai skirto projekto „Mokykimės ekologijos abėcėlės“ lėšų nupirkome 6 knygas (už 202 Lt). Prenumeratai skyrėme 1477 Lt. Iš Kultūros ministerijos gavome įvairių spaudinių už 3828 Lt (232 knygas).

Be to, ataskaitiniais metais biblioteka gavo paramą iš įvairių organizacijų 124 fiz. vnt. dokumentų už 2089 Lt.

Dokumentų gauties problemos iš esmės išlieka tos pačios jau kelintus metus.

- Iki krizės biblioteka gaudavo per 100 numerių „Ekspresinformacija“ per metus. 2013 m. gauta tik 58. Sumažėjusi knygų leidyba, sumažino knygų pasiūlą, tuo pačiu ir leidinių pasirinkimo galimybę. Daugiau išleidžiama komercinės literatūros. Jausdami didelį lėšų stygių dar ir dėl sparčiai brangstančių knygų, stengėmės įsigyti daugiau pavadinimų leidinių, todėl prie populiarių naujų knygų (pvz. A.Marininos ar S.Brown C.Higgins) eilėje laukia po 20-30 skaitytojų. Didelės eilės taip pat F.Taunytės, J.Picoult knygoms. Kai kurių, pačių skaitomiausių, knygų buvo užsakyta papildomai po antrą ir trečią egzempliorių. Tačiau tai negelbsti - eilėje skaitytojai kartais pusę metų ar net metus laiko.
- Kai prasideda metų knygos rinkimai, sulaukiamas didelis susidomėjimas vaikiškėmis knygomis, kurių visada trūksta.
- Nepakankamas finansavimas naujoms knygoms verčia atsisakyti kai kurių teminės literatūros knygų, ypač siauresnės tematikos, išleistų mažesnėse leidyklose.
- Skaitytojų dovanojamos knygos dažniausiai būna ne itin paklausios, todėl tenka nuvilti kai kuriuos dovanotojus.

Fondo apsaugos problemos ir priemonės joms išspręsti jau daugelį metų išlieka vis tos pačios ir aktualios. Fondų apsauga – labai atsakingas darbas, dažnai darbuotojams tenka spręsti konfliktines situacijas.

Fondų apsaugos priemonės bibliotekose:

- aiškinamasis darbas vartotojams;
- finansinės priemonės (delspinigiai už knygų negražinimą laiku, vienkartinis užstatas už vertingas knygas, atlyginimas už pamestas ar sugadintas knygas);
- darbas su skolininkais: efektyviausios priemonės yra skolininkų lankymas namuose bei atžymos vieningoje skaitytojų duomenų bazėje, kuria naudojasi visos Lietuvos viešosios bibliotekos;
- lankytojus stebi darbuotojos ir rūbininkės (jeigu yra);
- reikalaujame sugadintas (dažniausiai nukenčia nuo šunų ar būna sulietos) ar pamestas knygas pakeisti naujomis, savo verte joms prilygstančiomis.

Dokumentų nurašymas. Skaitytojai bibliotekoje nuolat ieško naujų knygų, todėl fondas turi nuolat atsinaujinti. Būtina atsisakyti nebeskaitomų, suplyšusių, pasenusių dokumentų. Bibliotekų fondų analizė, atranka, dokumentų nurašymas yra nuolatinis darbas su fondais. Ataskaitiniais metais nurašyta **5107 knygos**. Pagal nurašymo priežastis daugiausiai nurašyta susidėvėjusių – 3072 fiz. vnt., praradę aktualumą – 1651 fiz. vnt., skaitytojų prarastos – 191 fiz. vnt.

8. EDUKACINĖ VEIKLA

Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

2013 m. tinklo bibliotekose gauta **6182** (-495) užklausos, atsakyta į **5944** (96,2 proc.). Iš jų – 31 proc. teminės (2012 m – 57,8 proc.).

Nors kelintus metus iš eilės vyraujanti tendencija ta pati – užklausų mažėja, tačiau ataskaitiniais metais šis mažėjimas siekė apie 8 proc. (2012 m. – 10 proc.). Tačiau bendrame užklausų skaičiuje neatsispindi bibliotekos elektroninio katalogo statistika.

Informacijos poreikis nemažėja, tik fiksuojamas skirtingai. Naujos technologijos, elektroniniai ištekliai bei kvalifikuotas personalas leidžia operatyviai išpildyti vartotojų poreikius.

Viešojoje bibliotekoje atlikta **2112** (-562) vartotojų užklausų. Neigiamų atsakymų nebuvo.

VB filialuose – **3832** (-53). Kiekvienas filialas vidutiniškai atliko 639 (-9) užklausas.

Iš bendro gautų užklausų skaičiaus (6182) – suaugusieji vartotojai pateikė 59 proc. užklausų, vaikai – 41 proc. Proporcijos išliko tos pačios kaip ir 2012 m.

Elektroninėmis priemonėmis atsakyta į 92 užklausas (2012 m. – 85, 2011 m. – 60). Tai sudaro 1,5 proc. (2012 m. – 1,3 proc.) viso atsakytų užklausų skaičiaus. Užklausas vartotojai teikė žodžiu, telefonu, el. paštu arba pasinaudodami elektronine paslauga „Klausk bibliotekininko“. Džiugina tai, kad ženkliai išaugo elektroninio katalogo naudojimo statistika (+65 proc.), nors ši statistika ir neįeina į fiksuojamų užklausų skaičių.

2014 metų pradžioje tinklo bibliotekose informacinis fondas sudarė 7239 fiz. vnt. Iš jų – Informacijos skyriaus informacinių leidinių fonde yra 3439. Ataskaitiniais metais ženklių pokyčių neįvyko – šių dokumentų fondas pasipildė 42 informaciniais leidiniais.

Internete sparčiai daugėjant studijoms skirto elektroninio turinio (besimokančiojo jaunimo kompiuterinio raštingumo įgūdžiai – puikūs), pirmenybė atitenka ne spausdintai informacijai. Tai rodo ir mažėjantis informacinių leidinių naudojimas – 2013 m. išduota 264 fiz. vnt., t. y. 14,8 proc. knygų išduoties (2012 m. – 329, 2011 – 350 fiz. vnt.) informacinių leidinių. Šio fondo apyvarta – 0,1. Tikėtina, kad elektroninių išteklių sąskaita informacinių leidinių panauda mažės ir toliau.

Didžiausias dėmesys skiriamas šio fondo kokybei, t. y. siekiama, kad į jį patektų tik labai informatyvūs (o ne iliustratyvūs, kaip neretai leidyboje pasitaiko) leidiniai. Taigi, informacinio fondo būklę lemia ne finansavimas, o leidyba ir vartotojų poreikių kaita. Nors šis fondas ir laikomas informacijos paieškos šaltinių sistemos pagrindu, jis sunkiai konkuruoja su interneto šaltiniais.

Neigiamų atsakymų tinklo bibliotekose 2013 m. užregistruota – 238 (2012 m. – 118). Pagrindinė šių atsakymų priežastis išliko ta pati – fonduose nebuvo pageidaujamo leidinio. Neigiami atsakymai rodo, kad yra spragų dokumentų fondo komplektavime. Absoliučiai patenkinti vartotojų poreikius nėra galimybės, nes didelę neigiamų atsakymų dalį sudaro taip vadinamos „madingos“ knygos.

Elektroninės informacijos vartotojams 2013 m. pasiūlyta prieiga prie tų pačių duomenų bazių: Nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB), Infolex. praktika su teisinių žinių DB Litlex, Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės archyvo, dienraščio „Verslo žinios“ archyvo VZ Online, Oxford Reference Online, Oxford Art/Music Online, EBSCO, testuota nauja Euromonitor International duomenų bazė anglų kalba. Ataskaitiniais metais naudojimas duomenų bazėmis išaugo.

Elektroninės paslaugos

Elektroninių paslaugų apskaitai naudojami statistiniai duomenys, kuriuos pateikia elektroninis bibliotekos katalogas ir duomenų bazių administratoriai. Ataskaitiniais metais visi rodikliai išaugo ženkliai (ypač bibliotekos elektroninio katalogo statistika), išskyrus interneto seansus (-7 proc.)

Virtualių apsilankymų skaičius – 84531 (+10169) per metus. Lyginant su praėjusiais metais – augimas 12 proc. Šį skaičių sudaro:

- apsilankymai bibliotekos svetainėje www.panbiblioteka.lt – 21758 (2012 m. – 10535). Galima teigti, kad bibliotekos svetainės lankomumas išliko toks pat, kaip ir praėjusiais metais, nes įdiegus naują bibliotekos interneto svetainę, apsilankymai buvo tik už 2012 m. pusmetį.

- 5915 (2012 m. – 3839) apsilankymai bibliotekos elektroniniame kataloge. Išaugo 65 proc.

- 28 apsilankymai duomenų bazėse;

- 56830 (-3118) apsilankymų bibliotekos tinklaraščiuose („*sveikabiblioteka*“ – 5460, „Kelionė su knyga“ – 17200 ir „Vaikas ir knyga“ – 34170). Tinklaraščių „*sveikabiblioteka*“ ir „Vaikas ir knyga“ lankomumas šiek tiek sumažėjo, tačiau išaugo tinklaraščio „Kelionė su knyga“ apsilankymų skaičius.

Interneto seansų skaičius – 45889 (2012 m. - 49179). Interneto seansų skaičius (internetu vartotojų skaičius) sumažėjo 7 proc. Nemažas neigiamas pokytis (-3290) rodo tai, kad vis daugiau gyventojų turi interneto ryšį namuose. Antra priežastis, galėjusi turėti neigiamos įtakos interneto vartotojų sumažėjimui yra tai, kad VRSS programa nefiksuoja lankytojų, besinaudojančių bevielium ryšiu bibliotekose.

Atsisiųstųjų įrašų skaičius – 15316 (2012 m. – 10652). Tai yra bibliotekos elektroninio katalogo duomenys.

Nusiųstųjų dokumentų skaičius – 84 (2012 m. – 648). Skaičiavimo turinys: šiuo rodikliu turima omenyje paties skaitytojo atsisiųstas elektroninis dokumentas, pvz.: prie bibliografinio įrašo prikabinas bet koks visatekstis dokumentas.

Paieškų skaičius – 51594 (2012 m. – 28041). T. y. suminė bibliotekos elektroninio katalogo ir duomenų bazių statistika. Lyginant su praėjusiais metais paieškų skaičius vėl išaugo taip pat ženkliai – 46 proc.

Vartotojų orientavimas ir apmokymas

2013 metais bibliotekos darbuotojai iš viso vedė **852** valandas apmokymų, skirtų elektroninėms paslaugoms. Juose dalyvavo **534** lankytojai grupėse bei individualiai.

Didžiausias dėmesys skirtas gyventojų **mokymams grupėse**. Per metus bibliotekose buvo sudarytos **44** grupės po 2-6 vartotojus.

- Pagal projektą „Bibliotekos pažangai“ – 36 grupės. Mokymai 1 grupei vidutiniškai trunka 14 val., 6-8 dienas. Kursantai išklause „Kompiuterinio raštingumo ir interneto pradžiamokslio“ kursus, gavo tai liudijančius pažymėjimus.

- Informacijos skyrius laimėjo finansavimą pagal Bibliotekų plėtros programą kompiuterinio raštingumo projektui „E-žinios kiekvienam“ (žr. sk. „Projektinė veikla

Gyventojų susidomėjimas mokymais dar neslūgsta, kadangi jie yra organizuojami nemokamai, suteikiamos ne tik teorinės žinios, bet sudaroma galimybė atlikti ir praktines užduotis. Mokymosi laikas neribojamas, jei žmogui nepavyksta visos informacijos įsisavinti vienu kursu metu, jis gali užsiregistruoti dar kartą, jam teikiamos ir individualios konsultacijos. Mokymus grupėse skirtingose bibliotekose veda vienas arba du darbuotojai.

Gyventojams suteiktos **1896 (-467)** darbo kompiuteriu bei interneto ištekliais naudojimosi **konsultacijos**. Trečdalis konsultacijų suteikta Informacijos skyriuje, kituose Viešosios bibliotekos padaliniuose konsultuoti **1365** vartotojai.

Daugiausia konsultuota darbo kompiuteriu klausimais – 645 konsultacijos (34 proc.) Daugėja konsultacijų naudojimosi interneto ištekliais: pvz. informacijos paieška internete – 298 (15,7 proc.) konsultacijos, bendravimo internetu (el. paštas, skype, socialiniai tinklai ir kt.) – 261 (13,8 proc.)

Individualiais mokymais pasinaudojo 119 bibliotekos lankytojų. Mokymų laikas – nuo 0,5 iki 2 val.

Tiek individualūs mokymai, tiek konsultacijos ir užsiėmimai grupėse yra gera bibliotekos elektroninių paslaugų reklama. Tai rodo didėjantys rodikliai, susiję su nuotoliniais vartotojais: nuotoliniu būdu iš Abonemento fondo 2013 metais priimti užsakymai 234 dokumentams (2012 m. – 126, 2011 m. – 99, 2010 m. – 96, 2009 m. – 103, 2008 m. – 88, 2007 m. – 38). Šioje apskaitoje neatsispindi naujos elektroninio katalogo galimybės – dokumentų gražinimo termino pratęsimas bei rezervavimas internetu. Pagal bendrą (iš bibliotekos ir per www) statistiką 2013 m. Abonemento fonde pasinaudota dokumentų rezervavimo galimybe 5914 (2012 m. – 5612, 2011 m. – 4241, 2010 m. – 631 kartą), kai per tą patį laikotarpį bibliotekos filialuose rezervuojama vidutiniškai po 2200 knygų. Tai rodo, kad vartotojų mokymus laikome itin svarbiu Informacijos skyriaus veiklos baru ir skiriame jiems daugiausia dėmesio.

Bibliografinės kultūros ugdymas

Tai – sudėtinė informacinio vartotojų aptarnavimo dalis, tačiau stengiantis prisitaikyti prie besikeičiančių informacinių poreikių, pastaruosius trejus metus Informacijos skyriuje bei suaugusius aptarnaujančiuose padaliniuose didžiausias dėmesys buvo skiriamas vartotojų informacinio raštingumo mokymams. Tad bibliografinės kultūros ugdymas teko vaikų bibliotekoms.

Ekskursijos bibliotekose – 45 (2012 m. – 39). Pažintinėse ekskursijose bibliotekų aptarnaujamų mikrorajonų mokyklų moksleiviai, ikimokyklinių įstaigų vaikai supažindinami su biblioteka, jos naudojimo taisyklėmis, teikiamomis paslaugomis, fondų išdėstymu, pristatomos informacinio fondo naujienos bei tuo metu veikiančios parodos. Daugiausia ekskursijų organizuojama Vaikų literatūros skyriuje „Žalioji pelėda“ (16).

Ataskaitiniais metais Informacijos skyriuje organizuotos 3 teminės ekskursijos moksleiviams – „Saugus internetas“.

Ekskursijos yra puiki bibliotekos reklamos priemonė. 2013 m. jose apsilankė 715 lankytojų.

Bibliografijos pamokos – 11 (2012 m. – 8). Šioje veikloje dominuoja vaikams skirtos bibliografinės valandėlės, per kurias supažindinama su informacine literatūra, mokoma susirasti informaciją, padedama žengti pirmuosius žingsnius elektroninės informacijos pasaulyje. Vaikų literatūros skyriuje „Žalioji pelėda“ tokias pamokas veda lėlės iš bibliotekos lėlių teatro „Pagrandukas“. Pamokos 3-4 klasių mokiniams „Mano pirmoji diena bibliotekoje“ organizuojamos „Žiburėlio“ bibliotekoje. Suaugusiems – informacinio raštingumo individualūs ir grupių mokymai, teikiamos konsultacijos įvairiais informacijos paieškos, bibliotekos veiklos klausimais.

Netradicinėmis formomis bibliografijos žinios vaikams perteikiamos Smėlynės (viktorina „Mažais žingsneliais į knygų pasaulį“) ir „Židinio“ bibliotekose. Antrus metus vykstanti „Židinio“ bibliotekos akcija „Keliaujantis knygų portfelis“ šiemet keliavo į dvi miesto mokyklas. Jos metu bibliotekos darbuotoja su lagaminu įdomiausių, naujausių knygų keliauja po mokyklas.

Viešojoje bibliotekoje vyko geografijos pamoka gimnazistams, kurios metu pristatyti geografinės informacijos šaltiniai bibliotekoje. Pamokos metu moksleiviai susipažino su tuo metu bibliotekoje veikusiu JAV ambasados informaciniu terminalu „Pažink Ameriką“. Parko bibliotekoje Informacijos sklaidos mėnesį veikė literatūros paroda „Knyga: padėsiu tau rasti atsakymą“, kurioje eksponuoti informaciniai leidiniai.

Individualios bibliografinės konsultacijos – trumpų konsultacijų, teikiamų kasdien bibliotekose, apskaita nėra vedama.

10. Kraštotyros veikla

Kraštotyros veikla bibliotekoje siekiame išlaikyti tęstinumą kaupiant, sisteminant bei skleidžiant informaciją, susijusią su Panevėžio krašto istorija, dabartimi ir žymiais žmonėmis kuo platesnei auditorijai. Tuo pačiu stengiamės nedubliuoti Apskritis G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekos Krašto kultūros dokumentavimo skyriaus veiklos.

- Kraštotyros dokumentų fondo tvarkymas ir saugojimas. Visose bibliotekose kaupiami leidiniai apie Panevėžį ir Panevėžio kraštą. Didžiausias šių leidinių fondas sukauptas Informacijos skyriuje. 2014 m. pradžioje šiame fonde yra 507 fiz. vnt. dokumentų.

2013 m. tinklo bibliotekoms kraštiečiai padovanojo šias knygas su autografais: Solveiga Ska „Laimės taupyklė“ (2009) ir „Aukščiau savęs“ (2013), A. Jonušienė ir A. Jonušis albumą apie Panevėžį „Buvo didelė diena“ (2012) bei Algirdas Jonušis - „Aviečių medis: Panevėžio legendos, mitai, tikrovė“ (2010) elektroninėje laikmenoje.

- Lokalių kraštotyros straipsnių duomenų bazės pildymas. Iš „Panevėžio balso“ per metus atlikta 736 (2012 m. – 1936) analiziniai BĮ. Įrašų skaičius ženkliai sumažėjo dėl pasikeitusio laikraščio periodiškumo (leidžiamas 1 kartą per savaitę) 2014 m. pradžioje bibliotekos elektroninio katalogo analizinių duomenų bazėje yra 17014 kraštotyros BĮ. Visi įrašai atsispindi LIBIS Nacionalinės bibliografijos duomenų banke.

- Vartotojų užklausų kraštotyros tematika pildymas. Ataskaitiniais metais tinklo bibliotekose atsakyta į 66 (2012 m. – 93) vartotojų užklausas kraštotyros tematika.

- Renginių, meno ir literatūros parodų organizavimas. Visose bibliotekose atvira erdvė miesto poetų kūrybos pristatymams bei menininkų kūrybinių darbų eksponavimui. Plačiau apie renginius – sk. „Renginiai“.

11. Netradicinės darbo formos

Įvairaus pobūdžio nekasdieniški renginiai, vykstantys ir už bibliotekos sienų, daro bibliotekos veiklą gyvesnę, labiau matomą.

Dalyvavimas miesto gimtadienio šventėje, Aukštaitijos bibliotekininkų sąskrydyje, trys veikiantys skaitytojų klubai – „Šlepetė“ „Židinio“ bibliotekoje, „Pabūkime kartu“ Parko bibliotekoje ir „Dryžuota kojinė“ Vaikų literatūros skyriuje „Žalioji pelėda“, vaikų vasaros stovyklos penkiose bibliotekose jau tampa lyg ir įprasta veikla.

Lėlių teatras „Pagrandukas“ praėjusiais metais dalyvavo XVII-oje Aukštaitijos regiono lėlių teatrų šventėje „Kai atgyja lėlės“, kurią suorganizavo Rokiškio rajono savivaldybės Juozo Keliuočio viešoji biblioteka. Šventėje dalyvavo dar keturi kolektyvai. Vaikų literatūros skyriaus „Žalioji pelėda“ lėlių teatras „Pagrandukas“ (vad. Alvida Bratkauskienė) parodė edukacinę improvizaciją „Miško biblioteka“.

Nors vaikų vasaros stovyklos bibliotekose jau seniai tapo tradicija, jas vis tik priskiriame prie netradicinių darbo formų. Pagal projektą „Vasara su knyga miesto bibliotekose“ penkiose miesto bibliotekose jau ne pirmus metus vyko **vaikų dienos stovyklos**. Į stovyklas buvo užsiregistravę 300 vaikų, kurie apsilankė 2200 kartų.

Vaikų literatūros skyriaus stovykla vadinosi „**Aš ir tu – paskaitykime kartu**“ . Stovyklautojai pirmiausia sukūrė stovyklos taisykles, kurių privalėjo laikytis, himną, piešė, skaitė, bendravo, žaidė, keliavo. Ypač populiarūs projekto „Augu skaitydamas“ žaidimai, išradingos interpretacijos. Vaikai aplankė Panevėžio gamtos mokyklą, dalyvavo burbulų fiestoje, lankė kino filmus, nuoširdžiam bendravimui buvo rengiami „pick nick“ dienos. Stovyklautojai dalyvavo informacinio terminalo „Pažink Ameriką“ atidarymo šventėje. Vaikams nuoširdžiai plojo ir JAV ambasados Lietuvoje atstovai, ir visi susirinkusieji.

Vaikų piešinėliais pamatyta ir mėgstamose knygose perskaityta tematika pasipuošė bibliotekos knygų lentynos. O bibliotekai stovyklautojai paliko simbolinę knygą su surašytomis mintimis apie biblioteką ir palinkėjimais

„Židinio“ bibliotekos stovykloje „Vasara su knyga“ stovyklautojai šventė 10-ies metų jubiliejų. Ta proga vaikai keliavo į Šiaulius, pakeliui aplankydami Klebonišio etnografinį kaimą, Kryžių kalną, Šiauliuose – Katinų bei dviračių muziejus, Panevėžio apskrities priešgaisrinę gelbėjimo valdybą,

Stovyklautojai ne tik pramogavo, bet ir skaitė knygas, jas aptarinėjo, vaidino. Stovyklos laikotarpiu vaikai iš bibliotekos pasiskolino 192 knygas.

Stovyklos metu vyko meniniai užsiėmimai: **3 viktorinos**: „Suvyniota diena“, „Ruletė kviečia“, „Bingo kviečia“; **dviejų spektaklių** premjeros: „Varlė karalienė“ ir „Pasakų knygos paslaptis“; **2 talentų konkursai**: „Aš talentingas“ ir „Neįtikėtinas talentas“; **2 filmų** „Sniego karalienė“ ir „Ledynmetis“ peržiūros ir aptarimai; **karaokė konkursas**, skirtas tarmių metams „Spalvinga versmė“; **profesijų pristatymai** (buvo aptartos drožėjo, žurnalisto, kirpėjo bei dizainerio profesijos); **kūrybiniai užsiėmimai „Genio dirbtuvėlėje“**.

Nepamiršo stovyklautojai ir judėti. Kiekvienas rytas stovykloje pasidėdavo mankšta linksmi traukiant stovyklautojų himną. Taip pat vyko ir kiti judrūs užsiėmimai: **2 linksmosios estafetės** kieme „Perduok kamuolį“ ir „Kelionė per kupstelius“; **treniruotė aerobikos klube** „Ir tau“; **mankšta** su kineziterapeute Daiva Arbatavičiūte.

Stovyklos metu vyko ir keletas edukacinių užsiėmimų: **prieverpsčių drožinėjimo pamoka**, kurią vedė tautodailininkas A.Šileika; **„Joga ir jos filosofija“**, su kuria supažindino Šermukšnių sporto klubo atstovai.

Stovyklos metu „Vasaros skaitymai „Žiburėlyje“ vyko įvairūs konkursai, popietės, viktorinos, stalo, lauko bei kompiuteriniai žaidimai, teminės informacinių gebėjimų ugdymo pamokėlės, garsinis knygos A. Saksė „Pasakos apie gėles“ skaitymas. Abejingų nepaliko ir įvairūs kiti užsiėmimai: piešimas, spalvinimas, lipdymas, meninis karpymas, darbeliai iš įvairių medžiagų. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas ekologijai. Parke priskynę įvairiausių augalų, visi įniko į ekologiško floristinio kilimo gamybą.

Smėlynės bibliotekos stovykloje kaip ir kitose stovyklose vyko viktorinos, piešinių konkursai, ekskursijos, vaikai piešė, lipdė, spalvino, dirbo kūrybinius darbelius, lankė sporto klubus. Kiekvieną dieną vyko koks nors užsiėmimas ar asulaukdavo svečių.

Įdomiausia atrakcija Smėlynės bibliotekoje – kvietinės duonos kepimas ir karštos duonos su sviestu valgymas, užgeriant mėtų arbata. Pirmiausia vyko edukacinė valandėlė „Duonos kelias“. Vaikai rinko ir skaitė patarles apie duoną, darbą, minė mįsles. Daug dėmesio stovyklautojai skyrė ekologijai – kodėl ir kaip reikia rūšiuoti atliekas, sveikatai – iš savo pačių bibliotekoje užaugintų daržovių, prieskonių gamino salotas. Ne mažiau „skani“ atrakcija buvo ir „Smėlynė – gospadynė“, kai visi maišė tešlą ir kepė vaflius.

Buvo paminėtos ir svarbias valstybines bei tautines šventes: Valstybės diena, Žalgirio mūšio diena, Joninių šventė „Krenta lašai, paparčio žiedai“.

Abejingų nepaliko ekskursiją į miesto Priešgaisrinę gelbėjimo valdybą.

Šiaurinėje bibliotekoje rengiamos vaikų dienos vasaros stovyklos tikslas – spręsti mikrorajono vaikų užimtumo problemą, skatinti vasarą mieste atostogaujančius vaikus prasmingai praleisti laisvalaikį, sudominti juos skaitymu. Stovyklos metu vaikams buvo suorganizuotos išvykos į Sveikatingumo klubą „Ir tau“, meninio stiklo studiją „Glasremis“, Respublikinės jėgos mokyklos Panevėžio filialą, parduotuvę „Office day“, kur dalyvavo konkurse, piešdami labiausiai patikusią parduotuvės prekę ir varžėsi dėl pagrindinio prizo – kuprinės.

Stovyklos metu vyko edukaciniai užsiėmimai: knygų skirtukų gaminimas iš modelino, origami, sagių gamyba iš vilnos ir muilo, vėlimas, gyvūnelių ir gėlyčių gamyba iš karoliukų, atvirukų gamyba.

Bibliotekos darbuotojų dalyvavimas **miesto 510-ojo gimtadienio** šventėje – taip pat nėra tradicinė bibliotekos veiklos forma.

„Židinio“ bibliotekoje jau antrus metus vykdoma gyventojų pritraukimo į bibliotekas akcija **„Keliaujantis knygų portfelis“**, kurios metu bibliotekos darbuotoja su lagaminu įdomiausių, naujausių knygelių keliavo po mokyklas. Akcijos tikslas buvo skatinti skaitymą, supažindinti su naujai išleistomis knygomis bei paskatinti apsilankyti bibliotekoje.

Smėlynės bibliotekos trupė (ne)Suaugę buvo pakviesta Panevėžio rajono bibliotekos darbuotojams parodyti spektaklį **„Sumaištis pasakų šalyje“**, o toje pačioje bibliotekoje vykusiame seminare „Inovacijų įtaka bibliotekų veiklos gerinimui“ Smėlynės bibliotekos darbuotojos kaitė pranešimą **„Tradicijos ir inovacijos Smėlynės bibliotekoje“**.

Savaniai bibliotekoje

Vaikų literatūros skyrius turi nepailstančią savanorę, tautodailininkę Dainorą Guokienę, kuri kas antrą ketvirtadienį veda klubo „Dryžuota kojine“ užsiėmimus. Vaikai su nekantrumu laukia, nes jos užsiėmimai įvairesni ir įdomesni, pritraukia vis daugiau vaikų.

Šiaurinė biblioteka Motinos dieni pažymėti pakvietė mamas ir jų vaikučius į linksmą, išradingą pramoginę vakaronę. Šio renginio sumanytoja ir organizatorė, turinti daug gražių idėjų bei užmojų, – Panevėžio kolegijos Socialinės pedagogikos studentė, bibliotekos savanorė, Aušra Lukoševičiūtė. Aušra organizuoja ir veda įvairius renginius bibliotekoje, prisideda prie vaikų kūrybiškumo skatinimo vaikų vasaros stovyklos metu, puikiai valdydama literatūrinį žodį, vaizdžiai pristato biblioteką, gerina jos įvaizdį, populiarina veiklą.

Tiek suaugusiems, tiek vaikams buvo skirti 2 edukaciniai renginiai - „Margutis kitaip“ ir „Kalėdinės dekoracijos“, juos abu vedė kita Šiaurinės bibliotekos savanorė Vitalija Daugėlienė. Vitalija yra nepamainoma bibliotekos edukacinių užsiėmimų mokytoja.

Parko bibliotekoje susibūrusio senjorų klubo „Pabūkime kartu“ nariai ir yra tikrieji savaniai. Senjorų klubas aktyviai dalyvauja bibliotekos gyvenime: padeda skleisti informaciją apie bibliotekoje vykstančius renginius, pakabina skelbimus, organizuoja arbatos vakarėlius, siūlo renginių temas.

12. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

Bibliotekos padaliniai bendradarbiauja su miesto švietimo (vaikų darželiais, mokyklomis), kultūros (Kraštotyros muziejumi) ir sveikatos (Panevėžio miesto poliklinika, Sveikatos biuru ir kt.) įstaigomis, nevyriausybinėmis organizacijomis (pvz. VŠĮ „Neįgaliųjų integracijos centras“), įvairiomis draugijomis, klubais.

Smėlynės biblioteka bendrauja su mikrorajono darželiais, dažnai kviečia juos į įvairius renginius, ekskursijas, taip bando augintis naują skaitytojų kartą. Esame pasirašę bendradarbiavimo sutartis su „Sigutės“, „Kastyčio“, „Rūtos“, „Pušynėlio“ lopšeliais-darželiais, Pradine ir Senvagės mokyklomis, Vaikų dailės mokykla, Vaikų dienos užimtumo centru, su Gamtos mokykla. Kartu organizuoja renginius, dalyvauja projektuose.

Vaikų biblioteka „Žiburėlis“ ataskaitiniais metais toliau tęsė bendradarbiavimą su Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų internatine mokykla, taip pat su bendrija „Adapta“, su gausių šeimų bendrija „Panevėžio šeimyna“, Moksleivių namais.

Parko biblioteka palaiko glaudžius ryšius su viešąja įstaiga „Neįgaliųjų integracijos centras“ ir viešąja įstaiga „Dailusis ornamentas“. Organizuojamos jų darbų parodos, kviečiami į bibliotekos renginius.

Vaikų literatūros skyrius „Žalioji pelėda“ Biblioteka aktyviai bendradarbiauja su mikrorajono ir miesto ugdymo įstaigomis, Panevėžio kolegija, skatinama savanoriška veikla.

Pasirašytos ir atnaujintos bendradarbiavimo sutartys su lopšeliais – darželiais „Puriena“, „Diemedis“ ir „Vyturėlis“, „Ažuolo“ pagrindine mokykla, „Šaltinio“ progimnazija, „Minties“ gimnazija.

Džiugina, kad bibliotekos partneriai noriai atsiliepia į bibliotekos iniciatyvas. Mokyklų ir bibliotekos veikla yra glaudžiai persipynusi, nes juos vienija bendras tikslas – ugdyti vaikus visaverčiais informacinės visuomenės nariais.

Aktyvi ir nuolat matoma **„Židinio“ bibliotekos** veikla padeda teigiamai ją atstovauti ir susirasti naujų veiklos partnerių. 2013 metais „Židinio“ biblioteka pasirašė tris naujas bendradarbiavimo sutartis su lopšeliais darželiais „Riešutėlis“ ir „Rūta“, bei Panevėžio specialiąja mokykla. Taigi iš viso „Židinio“ biblioteka turi jau septynis partnerius. Be jau minėtų, dar bendradarbiauja su „Vyturio“ progimnazija, Pagrindine mokykla, Moksleivių namais, lopšeliu darželiu „Kregždutė“.

Šiaurinė biblioteka tęsia bendradarbiavimą su ikimokyklinėmis įstaigomis „Žibutė“ ir „Rūta“, su „Vilties“ vidurine mokykla.

13. BIBLIOTEKOS RINKODARA

2013 m. informacija apie bibliotekas buvo viešinama įprastais ir elektoriniais informavimo kanalais: žiniasklaidoje, bibliotekos interneto svetainėje, kituose interneto portaluose.

Reklama per įvairias žiniasklaidos priemones.

Ataskaitiniais metais bibliotekos darbuotojai aktyviai skleidė informaciją apie renginius, vykdomus projektus, akcijas ir kitą skaitytojams bei Panevėžio gyventojams aktualią informaciją. Įvairiuose leidiniuose bei internetinėje erdvėje paskelbta ar televizijoje parodyta 169 (2012 m. – 173) straipsniai ar pranešimai. Lyginant su praėjusiais metais, 2013 m. publikacijų apie viešosios bibliotekos veiklą skaičius neženkliai sumažėjo (5,3 proc.). Tą įtakojo Panevėžio dienraščių „Sekundė“ bei „Panevėžio balsas“ susijungimas, internetinio naujienų portalo www.panevezieciai.lt, regioninių televizijų veiklos pabaiga.

Peržvelgus 2013 m. bibliotekos veiklą atspindinčias publikacijas, galima pasidžiaugti, kad spaudos dėmesio netrūko. Nors net 79 proc. (134) straipsnių parengti bibliotekos darbuotojų, tačiau palyginti su praėjusiais metais trigubai išaugo (35) ir žiniasklaidos atstovų parašytų publikacijų skaičius.

Daugiausia straipsnių buvo publikuota miesto dienraščiuose „Sekundė“, „Panevėžio balsas“, internetiniuose naujienų tinklalapiuose www.panskliautas.lt, www.aina.lt. Regioninėje televizijoje (ATV) parengti 4, o respublikinėje (Lietuvos ryto televizija) – 3 video reportažai.

Reklama per bibliotekos informacinius kanalus.

Bibliotekos internetiniame puslapyje www.panbiblioteka.lt informacija skelbiama ir atnaujinama nuolat. Per metus buvo parengta įvairių smulkių leidinių, reklamuojančių bibliotekos renginius, mokymus, akcijas. Tai – skelbimai, kvietimai, plakatai, skrajutės, padėkos. Skelbimai į renginius iškabinami bibliotekų informaciniuose stenduose, languose, viešose skelbimų vietose, mokyklose, Miesto savivaldybėje, miesto centre esančiuose stenduose, Turizmo informacijos centre, G.Petkevičaitės-Bitės bibliotekoje bei kitose skelbimus priimančiose įstaigose. Apie sveikatos projekto „3 žingsniai sveikatos link“ renginius informavo Panevėžio sveikatos biuro bendrai paruoštas lankstinukas. Informaciją apie renginius siunčiame ir į profesinius leidinius „Tarp knygų“, „Rubinaitis“.

Kvietimai raštu įteikiami asmeniškai, siunčiami e. paštu, skrajutės išdalijamos bibliotekose. Bibliotekų lankytojams asmeniškai įteikiami ar išsiunčiami e. paštu kvietimai į renginius, jų per metus buvo išdalinta daugiau kaip 3000. Vidutiniškai į vieną renginį išdalinama apie 100 kvietimų. Viešosios bibliotekos ir padalinių renginiams anonsuoti bibliotekos dailininkė bei pačios filialų

darbuotojos rengė informacinius skelbimus ir kvietimus. Vienam renginiui pagaminame vidutiniškai 10 plakatų.

Viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose buvo parengti padėkos raštai aktyviausiems bibliotekos skaitytojams, vasaros skaitymo programos dalyviams ir pan.

Bibliotekose naudojama ir žodinė reklama. Tai tiesioginis bibliotekininkų bendravimas, informacija telefonu.

Informacija elektroninėje erdvėje.

Elektroninės paslaugos tampa vis svarbesne informacijos sklaidos dalimi.

Biblioteka, formuodama savo įvaizdį, išnaudoja *interneto svetainės* galimybes. Joje 2013 m. buvo apsilankyta 21758 kartus.

Turime 3 skirtingos tematikos *tinklaraščius*: „Sveika biblioteka“ (<http://sveikabiblioteka.wordpress.com/>), kuriame pristatome naujausią literatūrą, straipsnius, renginius bibliotekose ir mieste, nuorodas sveikatos tema ir kitą naudingą informaciją. Vaikų literatūros skyriaus „Žalioji pelėda“ tinklaraštis „Vaikas ir knyga“ (<http://vaikasirknyga.blogas.lt/>), ne tik anonsuoja būsimus ar aprašo jau įvykusius renginius, bet ir pristato naujausias knygas vaikams, aktualiausius straipsnius, tyrimus skaitymo tematika. Tinklaraštis „Kelionės su knyga“ (<http://kelionesuknyga.blogspot.com/>) pristato naujausią literatūrą apie keliones, įvairias pasaulio šalis, papročius. Skaitytojai čia gali diskutuoti, palikti komentarus.

Reklama socialiniuose tinkluose.

Vis didesnio populiarumo susilaukia informacija apie bibliotekoje vykiančius ir vykčius renginius, parodas, akcijas populiarus socialinio tinklo *Facebook* paskyroje. Socialinės žiniasklaidos tinklų populiarumas ataskaitiniais metais pastebimai išaugo. Palyginus su 2012 m. – net 30 proc. septynių Viešosios bibliotekos padalinių Facebook'o paskyrose <https://www.facebook.com/#!/pages/Vaik%C5%B3-biblioteka-%C5%BDalioji-pel%C4%97da/193320587372381?fref=ts>,

<https://www.facebook.com/#!/biblioteka.smelyne?fref=ts>,

<https://www.facebook.com/#!/panevezio.kniaudiskiubiblioteka?fref=ts>,

<https://www.facebook.com/pages/Panevėžio-miesto-savivaldybės-viešoji-biblioteka/587866647951303?fref=ts>,

<https://www.facebook.com/biblioteka.saltinelis?fref=ts>,

<https://www.facebook.com/#!/rainis.rainiauskas?fref=ts>,

<https://www.facebook.com/#!/siaurine.biblioeka?fref=ts>,

<https://www.facebook.com/pages/Panevėžio-miesto-savivaldybės-viešoji-biblioteka/587866647951303>

Panevėžio m. savivaldybės viešoji biblioteka turi daugiau nei 4000 gerbėjų, kurie čia gali susipažinti su bibliotekos renginių anonsais, rengiamomis virtualiomis parodomis, pažiūrėti įvykusių renginių nuotraukas, užduoti klausimus, komentuoti, diskutuoti ir kt.

Šeši padaliniai (Vaikų literatūros skyrius „Žalioji pelėda“, Parko, „Židinio“, „Žiburėlio“, Smėlynės ir Šiaurinė bibliotekos) turi ir naudojami nuotraukų dalinimosi sistema *Flickr*, kurioje dalinasi įvykusių renginių akimirkomis.

Siekiant palaikyti bibliotekos įvaizdį, 2013 m. pagamintos reprezentacinės rašymo priemonės bei maišeliai knygoms su bibliotekos logotipu.

14. MATERIALINĖ IR TECHNINĖ BAZĖ

Projektas „Bibliotekos pažangai“, be jokios abejonės, smarkiai pakeitė bibliotekų veidą, paneigė daugelį stereotipų. Plačiai skleidžiama pozityvi reklama, atskleidė biblioteką kaip

šiuolaikišką, modernią, į visuomenės poryčius ir poreikius greitai reaguojančią bei atvirą bendravimui įstaigą.

Vienas pagrindinių veiklos uždavinių – ne tik sukurti, bet ir nuolat palaikyti bei atnaujinti bibliotekos įvaizdį, kuris priklauso ne tik nuo bibliotekininkų pasiaukojimo, išradingumo, daug žinių ir išmanymo reikalaujančios veiklos, bet ir poryčių ūkinėje bei materialinėje srityje. Įvaizdžio kūrimas prasideda nuo patalpų, kurios formuoja nuostatą apie įstaigą. Nuomonę apie biblioteką vartotojas susidaro tik įėjęs pro duris. Šiltos, erdvios ir jaukios bibliotekų patalpos leidžia vartotojui pajusti psichologinį komfortą. Biblioteką puošia nuolat atnaujinamos parodos, renginiai, paslaugų kokybė, aptarnavimo kultūra: šypsena, malonus elgesys, geranoriškas požiūris į vartotoją.

2013 metais tinklo bibliotekose buvo **106 kompiuterizuotos darbo vietos**. Iš jų – 48 vartotojams, 58 darbuotojams. Be to, miesto bibliotekose yra vartotojų aptarnavimui skirta įranga:

- 3 kopijavimo aparatai,
- 11 multifunkcinių įrenginių,
- 6 rašaliniai spalvoti spausdintuvai,
- 5 lazeriniai spausdintuvai,
- 7 skeneriai,
- 7 spausdintuvėliai knygų išdavimo čekiams,
- 18 brūkšninių kodų skaitytuvų,
- 6 kasos aparatai.

Ataskaitiniais metais Parko bibliotekoje buvo pakeisti langai, bibliotekoje „Žalioji pelėda“ suremontuotas stogas, remontuojamas Viešosios bibliotekos automobilis „Wolkswagen caddy“ (2013 m. gautas iš Savivaldybės), dviems bibliotekoms pervilkta skaityklos kėdės, administracijos patalpose ir „Žiburėlio“ bibliotekoje langai padengti apsaugine plėvele nuo saulės, įsigyta įgarsinimo aparatūra, prožektoriai scenos apšvietimui, ausinės, Abonemento skyriui pagaminti baldai, nupirkta paveikslų kabyklos, rėmeliai parodoms.

Vasarą bibliotekose yra vandens pilstymo aparatai.

Nors bibliotekų materialinė būklė nėra bloga, tačiau kai kuriose iš jų yra skubiai spęstinų problemų.

Parko biblioteka (Parko g. 37) – vienintelė nesuremontuota tinklo biblioteka, kuriai buvo pakeisti tik langai, būtinas kapitalinis remontas: reikia pakeisti duris, įrengti tualetą, išgriauti erdvę ribojančias pertvaras, tvarkyti bibliotekos prieigą. **Tačiau pirmiausia planuojame Parko bibliotekos prieigoje sumontuoti apsaugines žaliuzes**, nes bibliotekos durys nuolat daužomos, gadinama spyna, niokojama ir padeginėjama pašto dėžė.

Dėl lėšų stokos nesuremontuotas Smėlynės bibliotekos (Smėlynės g. 49) fasadas, tambūras bei „Židinio“ bibliotekoje pradėjęs pelyti sienos kampas.

Šiaurinėje (Pušaloto g. 55) bibliotekoje būtina įrengti kondicionierių, nes vasarą šiose patalpose tvyro nepakeliamas karštis (30-35⁰ C) ir nėra kito būdo jas išvėdinti, darbuotojai grasina kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją.

Parko ir „Židinio“ bibliotekos šikūrusios prie gyvenamųjų namų. Ne tik darbuotojoms šalta (12-14⁰ C), bet ir skaitytojai priversti skaityklose būti su paltais, o ilgiau pasėdėję, skundžiasi, kad šąla rankos. Reikėtų įrengti autonominius šiluminius punktus, kad galėtume šilumą reguliuoti patys.

Ruošiant administracijos pastatą (Aukštaičių g. 4) šildymo sezonui, būtina pakeisti vamzdyną, nes jis yra avarinės būklės.

Jau eilę metų skiriamas finansavimas neleidžia nusipirkti knygų lentynų. Bibliotekų fondai kasmet auga ir atsirado problema kaip juos sutalpinti.

Skaitytojų aptarnavimas visose miesto bibliotekose yra automatizuotas, jam būtina speciali technika. Nepataisomai susidėvėję 3 brūkšninių kodų nuskaitytuvai ir du knygų grąžinimo lapelių spausdintuvai, juos būtina pakeisti naujais, nes tai komplikuoja vartotojų aptarnavimą.

15. ĮSTAIGOS PROBLEMOS IR NESĖKMĖS

NESEKMĖS

- Nepavyko gauti finansavimo 3 parengtiems projektams.
- Nuolat niokojami vartotojams skirtų kompiuterių priedai: nutraukiami laidai, sugadinamos ausinės ir pan.
- Nepavyko sutvarkyti nuolat niokojamos Parko bibliotekos prieigos.

PROBLEMOS

- Sparčiai tobulėjant gyventojų kompiuteriniam raštingumui, keičiantis technologijoms, ypač svarbu kad biblioteka galėtų suteikti gyventojų poreikius atitinkančias paslaugas. Deja, kompiuterinės ir programinės įrangos atnaujinimas, pasibaigus projektui „Bibliotekos pažangai“ ne tik neišspręstas, bet trūksta lėšų elementarioms eksploatacinėms priemonėms.
- Nuolat mažėjantis vaikų vasaros užimtumo finansavimas komplikuoja vasaros stovyklų organizavimą.
- Specialistų kvalifikacija per ataskaitinius metus augo, darbo krūvis tinklo bibliotekose taip pat ženkliai padidėjo, tuo tarpu bibliotekos darbuotojų vidutinis atlyginimas yra vienas mažiausių tarp biudžetinių įstaigų.
- Patalpų apsaugos įranga bibliotekose susidėvėjo, nuolat genda, negaunant normalaus finansavimo, užtikrinti jos funkcionavimą tampa didele problema.
- Pasenusi, lėtai dirbanti darbuotojų kompiuterinė technika.
- Parko bibliotekai reikalingas kapitalinis patalpų remontas.
- Viešosios bibliotekos (Aukštaičių g. 4) šildymo sistema yra avarinės būklės, čia bei „Židinio“ bibliotekos patalpose būtina įrengti šiluminius punktus.
- Vaikų literatūros skyriuje „Žalioji pelėda“ būtina atnaujinti baldus: reikalingos lentynos knygoms, patogios žurnalų dėtuves, kiti vaikiški baldai; Smėlynės bibliotekai reikia papildomų lentynų, nes knygas teks krauti į rietuves.
- Dėl menko įstaigos finansavimo asmens higienos priemonės (tualetinis popierius, skystas muilas ir kt.) bibliotekose tapo problema: bibliotekininkės priverstos pačios jas pirkti, nors sanitariniais taškais naudojasi ir bibliotekų lankytojai.

ĮSTAIGOS PASIEKIMAI IR LAIMĖJIMAI

- Išaugo vartotojų, gebančių savarankiškai naudotis elektronine informacija, skaičius. Daugiau skaitytojų naudojasi bibliotekos teikiamomis elektroninėmis paslaugomis, atsirado virtualių bibliotekos vartotojų kategorija.
- Viešoji biblioteka gavo 10 nešiojamų kompiuterių su PĮ bei 2 multimedia projektorius pagal laimėtą paraišką konkurse „Gyventojų skaitmeninio raštingumo mokymo bibliotekose stiprinimas“.
- Bibliotekų paslaugų bei veiklos reklamai sėkmingai išnaudojami socialiniai tinklai bei interneto galimybės: virtualių apsilankymų skaičius bibliotekos tinklalapyje bei tinklaraščiuose išaugo.
- Nors mieste ženkliai sumažėjo gyventojų (ypač vaikų), registruotų vartotojų skaičius tinklo bibliotekose, lyginant su 2012 m., padidėjo 70, o apsilankymų – 991. Tinklo bibliotekose užregistruoti 3031 naujas vartotojas. Tai reiškia, kad bibliotekos paslaugos yra populiarios ir reikalingos.
- Biblioteka išplėtė paslaugas nutolusiems vartotojams: aktyviau buvo naudojamosi elektroniniu katalogu, ženkliai daugiau vartotojų naudojosi knygų grąžinimo termino pratęsimo bei dokumentų rezervavimo internetu paslaugomis.

- Sėkmingai įgyvendinamas miesto bibliotekose projekto „Bibliotekos pažangai“ kvalifikacijos tobulinimo tęstinumas: bibliotekininkai mokėsi ir įgijo naujų žinių, sėkmingai vyko gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymai.
- Tinklo bibliotekose gausėja savanorių.
- Miesto bibliotekos sėkmingai bendradarbiauja su kultūros ir švietimo įstaigomis, visuomeninėmis organizacijomis.
- Sėkmingai įgyvendinti 11 projektų formuoja pozityvų miesto bendruomenės požiūrį į bibliotekų veiklą. Pritrauktos lėšos sudarė 68,9 tūkst. Lt.
- Sėkmingai įgyvendintos netradicinės darbo formos: dalyvavimas Miesto gimtadienio šventėje Laisvės aikštėje, skaitytojų klubai „Šlepetė“, „Dryžuota kojine“, „Pabūkime kartu“, kompiuterinio raštingumo kursai, vaikų vasaros stovyklos įtvirtino bibliotekos kaip bendruomenės centro statusą.
- Lėlių teatras „Pagrandukas“ dalyvavo viešųjų bibliotekų lėlių teatrų festivalyje Rokiškyje.
- Bibliotekos darbuotojos dalyvavo Aukštaitijos bibliotekininkų sąskrydyje Kupiškyje.
- Miesto žmonėms per metus suorganizuoti 461 renginys (278 iš jų – vaikams), iš kurių 162 – literatūros bei meno parodos (vaikams – 81).
- Didelę reikšmę bibliotekų įvaizdžio formavimui bei informacijos apie teikiamas paslaugas sklaidai turi reklaminės priemonės (lankstinukai, atmintinės, kvietimai ir pan.), reportažai per regionines TV (6), straipsniai spaudoje bei virtualioje erdvėje (171).

Viešosios bibliotekos direktorė

Aurelija Matulevičienė